

REPORT

**IMPLEMENTATION OF GENERAL EDUCATION
PROGRAM AMONG CONVICTS AGED 19 AND
OLDER KEPT IN CRIMINAL EXECUTIVE
INSTITUTIONS UNDER MINISTRY OF JUSTICE OF
THE REPUBLIC OF ARMENIA**

NNGO
NEW GENERATION

CONTENTS

4 Acronyms and Concepts

5 Introduction

6 Methodology

9 Study Limitations

1 1 Domestic Regulations in the Field of Education of Convicts Aged 19 and Older

1 4 General Education Program in CEIs

1 6 Study Results

2 5 International Practice

2 9 Conclusion

3 1 Recommendations:
• Legislative Recommendations
• Practical Recommendations

3 4 Appendices (in Armenian):

Acronyms and Concepts

RA

Republic of Armenia

MoJ

Ministry of Justice of the Republic of Armenia

RA ESCS Ministry

Ministry of Education, Science, Culture and Sports
of the Republic of Armenia

NGO

Non-governmental organization

NGNGO

New Generation Humanitarian NGO

CEI

Criminal Executive Institution

Monitoring Group

The group of public monitors implementing supervision over the criminal-executive institutions and bodies of the Ministry of Justice of the Republic of Armenia

SNCO

“Legal Education and Rehabilitation Programs' Implementation Center”
State Non-Commercial Organization (SNCO)

SPLAD

Social, Psychological and Legal Activities Department

Introduction

The improvement of the mechanisms of protection of basic human and citizen rights and freedoms in compliance with international standards, as well as resocialization of convicts should be targeted, among other things in order to improve the situation in the penitentiary system of the Republic of Armenia and to increase the efficiency of the meaningful implementation of criminal sentences. **Steps undertaken towards the exercise of the right to education of persons kept in prisons play a significant role among the resocialization measures.** The latter is of paramount importance in the field of the protection of the rights of convicts globally both in terms of convicts' further transition to law-abiding life and positive impact on their reintegration.

In the Criminal Executive Institutions (CEIs) of the Republic of Armenia, the issue of the right of education of convicts must be viewed within the scope of international benchmarks of human rights, as well as the domestic legislation.

International declarations, conventions, rules, resolutions and recommendations define the universal framework of human rights, in such manner also regulating the right of education in CEIs. The latter are advisory in nature and have a guiding, political and social significance as regards the alignment of the Armenian penitentiary system with international standards.

In terms of the domestic legislation, the right to education is stipulated by the Constitution (Article 38) of the Republic of Armenia. The fundamental law in the field of education is the RA Law "On Education". However, until 2022, general education was not available in CEIs for persons aged 19 and older due to legislative restrictions.

Within the scope of the large-scale reforms launched in Armenia during the previous years, special importance has been attached to the effective protection of the rights and legal interests of persons in the field of criminal sentences, creation of guarantees for their full realization, planning and continuous improvement of effective mechanisms aimed at exercise of rights and legal interests, as well as their re-valuing. It is noteworthy that the improvement of the policy in the penitentiary field was also mentioned, as a target objective, in the 2019-2023 Government Program^[1], which stipulated the implementation of general education in the CEIs without age restrictions and was followed by the relevant amendments made to the RA Law "On Education" and other legal acts. Following those amendments, the general education program for persons aged 19 and older was launched in September, 2022.

This Report sums up the existing issues in the field of ensuring general education of convicts aged 19 and older, the problems in legislative amendments and in their practical application, as well as the good practices. It is addressed to the decision-makers in the field that are responsible for the above-mentioned reforms and for increasing the effectiveness of the exercise of the right to education of convicts.

The Report sections provide a detailed overview of the general legal and practical situation. The Report is wrapped up with a conclusion and relevant recommendations.

[1] <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=137161>

Methodology

The research and study necessary for compilation of this Report were carried out within the period of September, 2023 and March, 2024. Study was conducted in Armavir, Nubarashen, Artik, Abovyan, Sevan and Vanadzor CEIs, where the general education program has been and continues to be implemented.

The situation related to the exercise of the right to general education of convicts aged 19 and older has been studied. The international practices have been examined through cooperation with an international expert, as well as study of over 30 domestic documents, including legal acts, press publications and other documents.

The study of the legislation was aimed at obtaining the answers to the following questions:

- What were the substantiations of new legislative regulations on ensuring the right to general education of convicts aged 19 and older?
- What mechanisms have been envisaged by the new legislative amendments?

The next step was the study of the "Implementation of aesthetic education and educational programs for persons who have committed violations of the law, without age restrictions" implemented by "Legal Education and Rehabilitation Programs' Implementation Center" State Non-Commercial Organization (SNCO)[2]. The study was aimed at obtaining the answers to the following questions:

- According to which standards were the participants of the general education program selected?
- According to which standards were the teachers selected?
- Why wasn't it possible for all the persons that needed general education to enrol in the program?
- What obstacles arose during the implementation of the general education program?
- To what extent was the transparency maintained in terms of both the procedures for the selection of teachers and the acquisition of the required materials?
- How are new mechanisms applied in practice and what problems exist?

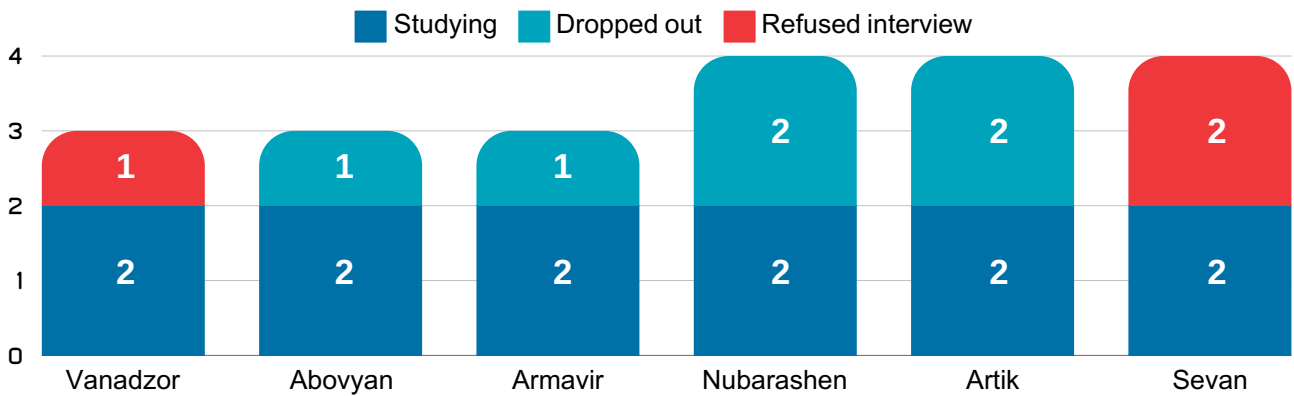
The scope of the implementation of the general education program during 2022 and 2023 was studied, in particular the following points:

- In which criminal executive institutions was the Program launched in 2022 and 2023?
- How many convicts were enrolled in the Program?
- What factors served as a basis for the inclusion of new criminal executive institutions in the program and the increase in the range of participants, if such changes have occurred?

In order to examine the questions above, questionnaires for conducting interviews with convicts, the responsible unit at the CEI (as a rule such units are the Social, Psychological and Legal Activities Departments (SPLADs)) and the SNCO implementing the general education program have been developed.

Persons aged 19 and older were selected for the interviews. It was envisaged to conduct 4 interviews per CEI, 2 of which would be conducted with convicts enrolled in the program and 2 - with those dropped out of the program. In total, interviews were conducted with 18 convicts:

[2] <https://lawinstitute.am/%d5%af%d6%80%d5%a9%d5%b8%d6%82%d5%a9%d5%b5%d5%b8%d6%82%d5%b6-19-%d5%a8-%d6%87-%d5%a1%d5%be%d5%a5%d5%ac%d5%ab-%d5%bf%d5%a1%d6%80%d5%a5%d5%af%d5%a1%d5%b6-%d5%a4%d5%a1%d5%bf%d5%a1%d5%ba%d5%a1%d6%80%d5%bf/>

The interviews were conducted separately and anonymously in order to obtain objective information and exclude any restraining factors for the convicts. Before conducting the interviews, the persons were informed about the privacy of personal data, as well as about the ways of processing the data obtained during the interview.

The age limit of the persons who participated in the interviews ranged from 23 to 64, and the term of imprisonment ranged from 3 years of imprisonment to life imprisonment.

Besides the convicts, people in charge for Social, Psychological and Legal Activities Departments were also interviewed.

An interview was conducted also with the head of the Department of Rehabilitation Programs and General Education of the "Legal Education and Rehabilitation Programs' Implementation Center" State Non-Commercial Organization (SNCO).

Study Limitations

For the purposes of conducting an effective study, it was envisaged by the study methodology to develop special observation tools and to observe the lessons conducted in relevant CEIs in practice. In addition to the research and on-spot observation, it was also planned to conduct interviews among convicts, persons involved in the general education program, persons who dropped out of the program, or people who quit it, as well as with “Legal Education and Rehabilitation Programs’ Implementation Center” SNCO.

For the above-mentioned purposes, NGNGO wrote a letter to the RA MoJ on August 15, 2023, asking to grant the project expert access to the above-mentioned CEIs (Appendix 1.1). The letter was forwarded by the RA MoJ to the central body of the Criminal Executive Service under the Ministry of Justice of the Republic of Armenia. On August 22, 2023, the reply was received from the Head of the Department of Social, Psychological and Legal Activities of the Central Body of the Criminal Executive Service under the RA MoJ, according to which permission for access couldn’t be granted for the monitoring visits to CEIs of the RA MoJ (Appendix 1.1).

On November 20, 2023, NGNGO once again addressed a letter to the RA MoJ, requesting permission for the access to the mentioned CEIs with the purpose of conducting a study (Appendix 1.2). On November 29, 2023, the response letter of the Acting Head of the SPLA Department of the Central Body of the Criminal Executive Service under the RA MoJ was received, according to which, in addition to the previous response and based on the position of the SNCO, access permission could not be granted (Appendix 1.2).

Proceeding from the above-described obstacles, NGNGO addressed a letter to the group of public monitors implementing supervision over the criminal-executive institutions and bodies of the Ministry of Justice of the Republic of Armenia (Prison Monitoring Group)^[3] in January 2024 with a request on providing support in the implementation of the interviews (Appendix 1.6), which was approved. In fact, the successful and comprehensive implementation of this Study became possible through cooperation with the Prison Monitoring Group.

The interviews with the convicts were carried out on a random basis, considering the persons’ desire to participate in the interviews.

Information was also obtained through written inquiries in order to reveal the issues related to the education program and its process, as well as to comprehensively analyse and assess the situation. Written inquiries were submitted to the Ministry of Justice, ESCS Ministry of the Republic of Armenia, “Legal Education and Rehabilitation Programs’ Implementation Center” State Non-Commercial Organization (SNCO). It should be noted that the cooperation with the mentioned SNCO during the process of obtaining responses to the letters/inquiries was rather challenging. NGNGO submitted 3 letters and always had to follow up through phone calls or double inquiries, requesting them to respond to the inquiries (Appendices 1.5, 1.7, 1.8, 1.9). In general, the responses to the inquiries were received within the period of one to three months, in violation of the provisions of the Law of the RA “On the Freedom of Information”.

[3] <https://www.facebook.com/prisonmonitoring>

Problems were also encountered during the process of obtaining information from the ESCS Ministry of RA. Inquiry for information on details related to educational reform, implementation and progress of the program was submitted to the ESCS Ministry of RA, as an institution responsible for the monitoring and implementation of the educational program, in accordance with the information and guidance received from the Ministry of Justice. The ESCS Ministry mistakenly noted in response that the questions were related to convicts under 19 and it is required to apply to the MoJ. On December 28, 2023, NGNGO again submitted a letter, emphasizing the essence of the information inquired by the previous letter, re quoting that the letter referred to the education program for convicts aged 19 and older, in response to which the ESCS Ministry of RA provided the information partially, in particular, they only provided information on the external examinations available exclusively for the convicts enrolled in the educational program and that certificates will be issued to the convicts having passed the exams successfully. As regards other information requested by the inquiry (implementation and progress of the educational reform, of the education program proceeding from the reform, standards for selecting the pedagogues and for the purchase of necessary equipment, transparency of the procedures, obstacles to the enrolment of all convicts needing general education, current number of convicts enrolled in the program, other details), the Ministry informed that those issues are beyond the scope of competences of the ESCS Ministry of RA ([Appendix 1.3](#)).

It should be noted that there is a lack of communication between the Ministry of Justice and the Ministry of Education, Science, Culture and Sports, or a tendency to distance from the responsibility over issues/questions related to the educational reform and the relevant general education program among convicts aged 19 and older, as well as attempts to assign those issues to one another.

Domestic Regulations in the Field of Education of Convicts Aged 19 and Older

As it has already been mentioned, the right to education in the Republic of Armenia is provided for by Article 38[4] of the RA Constitution: “Everyone shall have the right to education”. The field is almost thoroughly regulated by the RA Law “On Education”[5]. Pursuant to Article 14 of the same Law: [In the Republic of Armenia, secondary education comprising 12 years or primary vocational \(handicraft\) education or secondary vocational education shall be mandatory until the learner attains the age of nineteen, where that right has not been exercised at an earlier age.](#)

Pursuant to the specified regulation, [persons aged 19 and older cannot receive secondary education comprising 12 years or primary vocational education or secondary vocational education.](#) Some amendments have been made to the domestic legislation in order to guarantee the exercise of the right to education of persons kept in prisons, as well as to increase the effectiveness of the resocialization process. [The 2019-2023 Strategy on the RA Penitentiary and Probation Sector \(Strategy\) \[6\] approved by RA Government's Decision No 1717-L dated November 28, 2019 served as a basis for those amendments.](#) Clause 27 of the Section of the Strategy related to the Penitentiary Field is dedicated to the general education in CEIs and pursuant to it, [general education must be ensured for persons kept in prisons \(convicts and/or detained persons\) regardless of age.](#) The time period prescribed for implementing the intervention is 2021-2023. The implementation of the legislative change based on the study of international practices was envisaged by the Strategy. Based on the afore-mentioned Strategy, the MoJ and ESCS Ministry of the RA developed and submitted a draft legislative amendment[7] to the Prime Minister. On May 25, 2022, the President of the RA signed the RA Draft Law “On making an amendment to the Law of the RA “On Education””, which entered into force on August 1 of the same year[8]. The following amendment was made by the mentioned legislative act: To supplement Part 7 of Article 18 of Law ՀՕ-297 “On Education” dated April 14, 1999 with a fourth paragraph of the following content:

[“For exercising the right to mandatory 12-year secondary education, the age limit mentioned in the first paragraph of Part 7 of this Article does not apply to those convicts serving sentences in the form of imprisonment in CEIs, who have more than one year left before the expiration of the term for the release from the sentence at the time of submitting a written application regarding the exercise of the right to education. The persons mentioned in this paragraph can, upon their wish, exercise their right to education \(receive secondary education\) at the expense of the state budget of the Republic of Armenia”.](#)

Pursuant to Part 4 of Article 4 of the Law of the RA “On general education”, secondary education is mandatory[9]. The powers of the body authorized in the state management of education in the field of general education are prescribed by Article 30 of the RA Law “On general education” and part 19 of the same Article stipulates the [procedures](#) for organisation of programmes of general education through individual instruction of learners, as well as through external studies.

Certain regulations were introduced in the field through the new RA Penitentiary Code, which entered into force on July 1, 2022[10].

[4] <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=143723>

[5] <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=178018>

[6] <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=137161>

[7] ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ «ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ «ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ - e-draft.am

[8] <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=163715>

[9] <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=173821>

[10] <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=164938>

Pursuant to part 3 of Article 112 of the Penitentiary Code, the convict, who has more than one year left before the expiration of the term for the release from the sentence at the time of submitting a written application regarding the exercise of the right to education, may, regardless of age, exercise the right to education (receive secondary education) under the procedure prescribed by law and at the expense of the state budget of the Republic of Armenia. However, it is noteworthy that according to part 6 of Article 43 of the same Code, no specialised educational programs are implemented for convicts, and general education is implemented only for juvenile convicts.

The Penitentiary Code also regulates issues related to participation in exams within the education process of working people, in particular, part 2 of Article 112 envisages a provision on exemption from work duties in connection with the exams to be taken by studying and working convicts, in accordance with the RA labour legislation.

However, it should be noted that until January 2024, the issues related to the document issued to convicts who have completed the general education program were not regulated by any legal act. On January 24, 2024, an amendment was made to Order No. 1507-N of the RA Minister of ESCS, dated October 14, 2010 on the approval of the "Procedure for organizing external transfer and final exams" (external procedure), which entered into force on January 31, 2024. According to the amendment, a person kept in a criminal executive institution can be issued a certificate of secondary education in the external order where they meet the requirements of the order^[11]. And in order to receive the relevant certificate of secondary education, individuals must pass the external final and state final exams according to the established exam periods. The examinations are organized by the commissions established upon the order of the RA Minister of Justice.

[11] <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=189173>

General Education Program in CEIs

According to the No. 250-Ս/2 and 251-Ս/2 orders of the RA Minister of ESCS, dated March 21, 2018, the SNCO received licenses to carry out educational activities based on general education programs in CEIs of the RA.

In 2019, as a result of the policy of continuous reforms carried out by the RA MoJ in penitentiary and probation fields, the Government approved the intervention of "Implementation of general education for persons kept in prisons (convicts and/or detained persons), regardless of age".

In accordance with Amendment ՀՕ-130-Ն made to the Law "On Education" on May 25, 2022, convicts aged 19 and older, who have more than one year left before the expiration of the term for the release from the sentence at the time of submitting a written application regarding the exercise of the right to education, were given the opportunity to receive general education. The mentioned persons can, upon their wish, exercise their right to education (receive secondary education) at the expense of the RA state budget.

Proceeding from the above-mentioned, since September 1, 2022, the "Legal Education and Rehabilitation Program Implementation Center" SNCO has been conducting "Implementation of aesthetic education and educational programs for persons who have committed violations of the law, without age restrictions" for convicts aged 19 and older, who serve their sentence in penitentiary institutions" [program](#), the duration of which is 1.5 years. Not only secondary, but also primary and basic education programs are implemented by the SNCO. In 2022, the program was launched in "Armavir", "Nubarashen", "Artik", "Abovyan", "Sevan" and "Vanadzor" CEIs.

In order to realize the convicts' right to education, according to the information published in the media, the Criminal Executive Service of the RA MoJ allocated and renovated study rooms in the above-mentioned CEIs, and, the necessary educational furniture and equipment was purchased to furnish them: study tables, chairs, blackboards, computer equipment, etc.[12]; stationery and other materials were also provided to the CEIs. During the interviews conducted within the study, it became clear that the mentioned works have not yet been completed in some CEIs.

According to the SNCO, the general education program implemented in CEIs corresponds to the school general education program, there is, however, one difference: the subject of psychology is additionally included in CEIs for a positive effect on the convicts and to exclude the negative influence of the institution as much as possible.

[12] <https://lawinstitute.am/2022-%d5%a9%d5%be%d5%a1%d5%af%d5%a1%d5%b6%d5%ab%d5%b6-%d5%ab%d6%80%d5%a1%d5%af%d5%a1%d5%b6%d5%a1%d6%81%d5%be%d5%a1%d5%ae-%d5%a1%d5%b7%d5%ad%d5%a1%d5%bf%d5%a1%d5%b6%d6%84%d5%b6%d5%a5%d6%80%d5%ab-%d5%b0/>

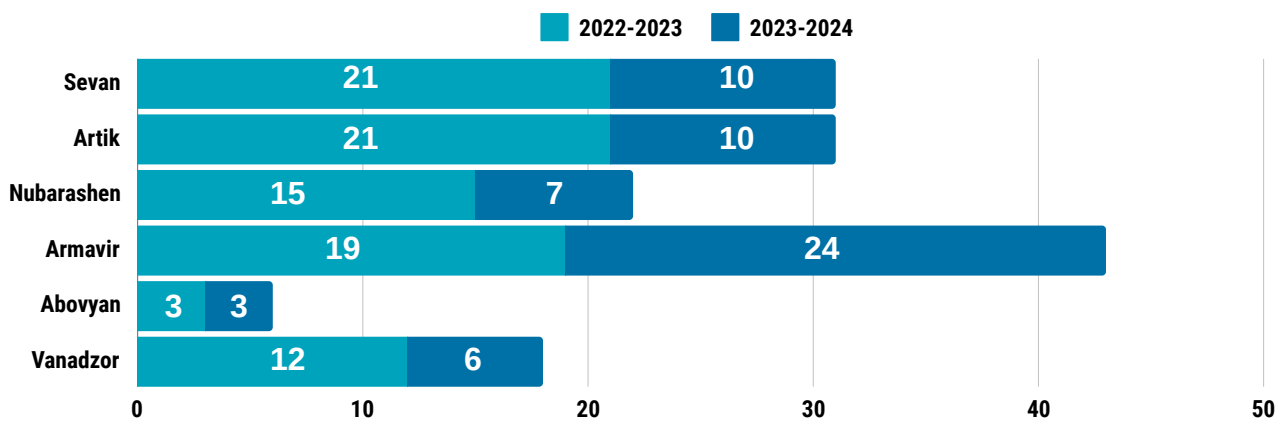
Study Results

During the months of February-March 2024, interviews were conducted by the Monitoring Group with the persons studying in the general education program and those who dropped out of the program, as well as with the representatives of the responsible unit of CEI.

The quantitative data on the convicts enrolled in the programs at the start of the programs during the academic years were received from the SNCO through official request.

According to the data, 309 persons needed general education at the start of the program in 2022, and 269 persons needed general education in 2023. The following table presents the number of persons who have applied according to the data of the CEIs:

The situation recorded during the study is presented below:

ORGANISATIONAL ISSUES

Awareness-raising about the Project

Upon admission to the CEI, the SPLA department collects information, among other things, about the education of the convicts, as a result of which they already possess information about which convicts did not receive or left general education incomplete. And according to the SPLA departments, awareness-raising activities were carried out among the convicts, taking into account also the legislative requirement which is more than one year left until the expiration of the sentence. The SPLA departments assist the SNCO during the entire implementation of the general education program in CEIs.

In 2022 and 2023, before the start of general education programs in the CEIs, the SNCO sent the information to them and the SPLA department informed the convicts thereon. At the same time, the SPLAD gathers information about the progress of implementation of the general education program and passes the information to the SNCO.

Since studying in the general education program is on a voluntary basis, in 2022, the programs were launched in the CEIs wherefrom applications had been received. In 2023, new CEIs were not included due to the lack of applications.

Effective distribution in classes

After the applicants are enrolled in the program, they are distributed in classes, where the persons continue to receive education. According to external procedures, the convicts can receive a certificate of secondary education if they have a primary education certificate. Accordingly, classes shall be distributed into primary and secondary.

In cases where it is not known what the education level of the person is/ up to which grade the person attended school before the imprisonment, according to SPLA Department this information is obtained through inquiries to schools.

However, it is noteworthy that according to the information received by the SNCO in response to NG NGO inquiry, one of the students did not participate in the external final exams due to the lack of a copy of the primary education certificate, and under these conditions it is unclear how the person was enrolled in the program in the first place, since the availability of a document certifying the completion of primary education is a mandatory requirement in order to receive secondary education.

It was recorded in CEIs that there are also elderly people who are illiterate enrolled in the classes, and as a result, the educational process becomes uninteresting for other students, because they have to wait until the given person/persons learn certain letters or how to write. One of the respondents stated: "The teachers' explanations are very easy to understand but many do not grasp the material, we are all in the same class, and one may understand and the other may not. This is the reason for some people to quit the program, as the process becomes uninteresting to them."

Several interview respondents in other CEIs stated: "Participating in the lessons is interesting; during the classes we talk with the teachers not only about the lessons but also about everyday life, which is of great importance to us, because it is also a psychological support."

At the same time, it should be noted that, according to the interview results with the SNCO representative, the convicts, who have submitted an application, pass an assessment test to determine their educational level, but this assessment is carried out with a tool intended for persons under the age of 19, which is not accommodated to revealing the needs of people aged 19 and older. Thus, the need for a new instrument was revealed during the application of this assessment tool.

The fact that the actual educational level, age differences of persons are not considered when assigning the groups/classes, arouses concerns. This, in some cases, accounts for the interruption of education. During the interview with the representative of the SNCO, the latter also emphasized the need for a new toolkit for assessing educational needs.

For the effective organization of the process, it is necessary to introduce a new tool and carry out the distribution of classes taking into account the actual educational level of the persons.

Furnishing of classrooms

At the time of the visit to "Sevan" CEI, two of the classrooms were in use, and the third one was under renovation. Not all CEIs are accommodated and equipped as required. For example, the necessary materials are available in "Artik" CEI, but some classrooms are not furnished, others are in a decrepit condition.

Issues related to ensuring the provision of materials

Convicts in CEIs shall be provided with all the necessary materials for learning: textbooks, notebooks, pens, etc. The following was documented in this regard:

- The availability and use of certain materials necessary for the teaching process is prohibited in all CEIs due to safety reasons, in particular, those are the chemicals necessary for conducting laboratory experiments. Thus, the classes of these subjects are limited to theoretical lessons.
- Some of the convicts in "Artik" CEI noted that sometimes they buy notebooks and pens themselves. And in "Armavir" CEI, it was recorded that some convicts are not allowed to keep their textbooks, because there is a concern that they will use the books clumsily, so after the class is over the teachers collect the textbooks. And, the teachers dictate the lessons for the convicts to write down so that they have the materials of the lessons, which takes quite a lot of time. Convicts should have access to the library and be able to freely use literature. In cases where there is a reasonable doubt regarding the negligent use of the resources by the convict, then the legislative mechanisms should be applied. The necessary materials, stationery, etc. required during the process of general education, are purchased by the SNCO, in accordance with the RA Law "On Purchase".

Class schedules

According to the SNCO, the class schedules in CEIs were set up taking into account the internal regulations of the CEIs. However, problems were recorded in this regard as well. In particular:

- escorts to classes are performed by the employees of the administration of the CEIs. There is a staffing problem in almost all institutions, and escorts are sometimes delayed due to the understaffing.
- In "Armavir" and "Artik" CEIs, classes start at 10:20am, but the employees pass their daily checks lasting until 10:30am, that's why persons are late for the morning classes.

In other institutions, there are also certain problems with escorts but they are not frequent.

The Selection Procedures of Teachers

The selection procedure of teachers was also studied. Since the start of the program and for some time after that, there was shortage of teachers, there were a lot of vacancies, however, the problem was solved later in the process. In the selection process of the teachers, human and professional qualities were taken into account as criteria.

In "Vanadzor" CEI, it was recorded that, as a result of the teacher's position being vacant for months, the employee of the institution was selected as biology/chemistry teacher with the consent of the Ministry of Justice.

The teachers in "Vanadzor" and "Artik" CEIs stated that they had not undergone requalification training but mentioned that it would be desirable if they did.

Success of general education programs in the CEIs is also largely attributed to the presence of qualified professionals. The main goal of any pedagogue teaching in the CEI should be to return the convict to society as a literate, mentally stable person. This work is very difficult, it requires tolerance, patience and justice towards people. The opinions of the respondents recorded during the interviews and the attempt made by a teacher to transfer a prohibited item to a convict in "Artik" CEI in December, 2023 once again confirms the necessity of training teachers, as well as presenting the importance and peculiarities of their work in CEIs.

From the point of resolving the organizational issues, it is important to ensure effective cooperation between the SNCO and SPLADs.

Organization of classes in remote mode:

Being imprisoned, the convicts are often deprived of physical participation in a number of educational events. In order to solve these problems, remote learning methods were introduced, which are also established by the penitentiary legislation. Currently, a large number of convicts are able to study and graduate from higher educational institutions thanks to remote learning.

However, it is possible to participate in the classes of the general education program introduced in the CEIs of Armenia, as well as in the relevant exams, only physically, which caused certain problems for the convicts with health issues during the implementation of the program.

In particular, one of the student convicts was transferred to "Hospital for Convicts" CEI, where he was under treatment for more than three months, and during that time was not able to attend the classes. Despite the fact that one case was documented at the time of observation, the possibility of existence or repetition of similar cases is not excluded.

During the external final exams at "Artik" CEI, two persons were not able to participate in the examinations due to their health condition: one of the persons could not walk a long distance, and the other one had mobility issues, as a result of which, under such circumstances, they dropped out of the program at that stage and were deprived of the opportunity to exercise their right.

It should be noted that the availability of remote learning as an alternative option in CEIs is of high significance for persons kept in prisons.

In 2020 COVID-19 was spread in Armenia too, as a consequence of which people's movement was restricted. Under these conditions, schools switched to remote learning. The same mechanisms can also be applied in CEIs incorporating the opportunity of remote education.

Although during the study, cases of teachers being late or absent from classes were not documented, nevertheless, incorporating and promoting the remote format of education will also exclude the unnecessary visits by teachers to the CEIs, will create wider opportunities for both teachers and students.

Education of vulnerable groups

Women with children:

According to the penitentiary code of the Republic of Armenia, mothers can keep the child with them until the latter turns 6 years old, and according to Article 90 of the same code, a child care home with proper conditions for children's residence and development, shall be established, when necessary. However, procedures and cases of establishment of child care homes are not provided for by any legal act. In fact, if a female convict enrolled in the education program has a child, her education will be problematic.

People with health issues:

Problems with attendance to the classes due to health issues have also been recorded. Particularly, the organization of education of people needing inclusive education is concerning. Although it is stated in the response to the inquiry received from the SNCO that the Psychological-Pedagogical Center conducted an assessment of the students of the program, and that the assessment results showed that there were no students in need of special educational conditions (Appendix 1.9), however, according to the results of the study carried out by NGNGO, it was recorded that there were persons with such needs, and it is necessary to carry out work in that direction.

Problems have been recorded in terms of awareness raising among people needing inclusive education. "Nubarashen" CEI informed the SNCO about the inadvisability of enrolling some persons, however the persons were enrolled, but after some time they had to quit the program. The reason for this was that the persons had mental problems and later voluntarily quit the program due to not being able to grasp the lessons.

It should also be mentioned that the people taken to the punishment cell, cannot participate in the classes during their stay there.

Such an approach and the situation in the CEIs grossly violates human rights, in this case it is an obstacle to the realization of the right to education. Therefore, in order to ensure the provision of educational knowledge and the exclusion of discrimination among convicts, it is necessary to establish clear awareness mechanisms and ensure the inclusive education of persons.

Regarding the provision of inclusive education, the need for legal regulations for persons aged 19 and older is also important, because the current regulations apply only to children.

Only in case all the above-mentioned problems are solved, all forms of education can be available in CEIs.

Factors hindering the general education program

During the study, special attention was also paid to the reasons why many people were not enrolled in the program. The following are among the recorded problems:

Work

According to the interviews, many are involved in paid work activities in CEIs and were not enrolled due to the incompatibility of time schedules. There are jobs in CEIs where people work full-time and that doesn't give them the opportunity to enrol in the program. In case of enrolment, a reduction in working hours should be carried out, and this implies a reduction in salary, which the convicts naturally do not want. Thus, under conditions where it is impossible to combine work with the studies, people tend to prioritize work.

Stereotypes

The respondents in "Vanadzor" CEI noted that one of the problems of not enrolling in the program is connected with the mindset of the persons kept in prisons: it isn't becoming of them to study.

Age discrepancy

Convicts in "Nubarashen" and "Abovyan" CEIs noted that "most of the senior convicts are ashamed to study with young people".

Classrooms

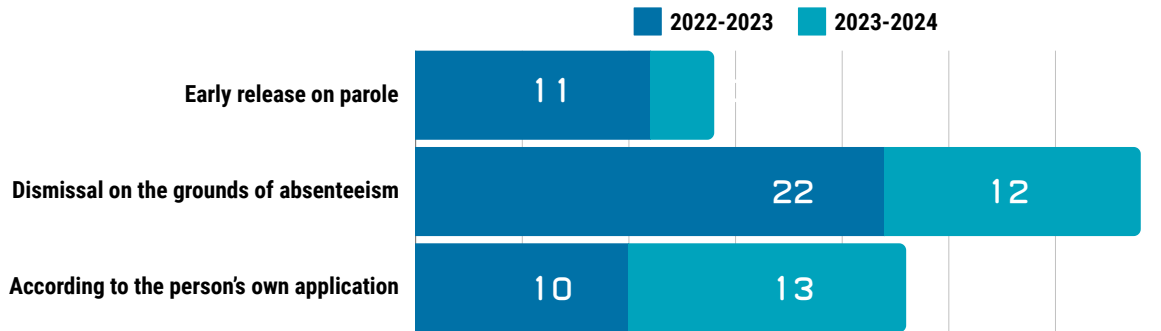
It was noted in "Sevan" CEI that there is a problem of classrooms, and there will be no room in case of formation of new groups.

Rejections of applications for early release on parole

Convicts, seeing that applications for early release on parole of persons involved in education programs are rejected, lose any motivation to enrol in the program.

Reasons for dropping out of the program

Statistical data on the persons having dropped out of program were also received from the SNCO and summarized. According to those data, 32 convicts dropped out of the program in 2022-2023, 25 convicts in 2023-2024, as well as there were convicts who were early released on parole (Appendix 1.9). The table below presents the reasons for dropping out of the general education program:

According to statistics, there is a large number of dismissals from the program by the SNCO that account for unexcused absences. According to the interviews results, the reasons for the absences are different:

In particular, a part is related to the work nature of working persons. Although some support is provided by the SNCO, SPLA Department and the CEI to working convicts, by and large, the individuals face a dilemma: work or education. But we should also mention that there are working convicts enrolled in the program, and the SNCO, SPLA Department and the CEI support them so that they do not drop out of the program or give up their jobs. For example, they try to change the work shift or replace the convict enrolled in the program with another convict at work during class hours, so that the person has the opportunity to attend the classes. Such convicts are mainly engaged in the work of distributing meals. However, there is also the opposite situation, where people drop out of the program because they are doing jobs where they cannot be replaced, e.g. those distributing parcels, electricians, etc. Thus, these people were absent from classes a lot, and the SNCO had to remove them from the program.

Taking into account that work is one of the important factors in the process of social rehabilitation of convicts, it is important to encourage working convicts and try to take into account their engagement in work activities during the preparation of class schedules.

During the interviews, an attempt was made to also determine the reasons for the termination of studies based on one's own application, which were due to:

- health state,
- lack of people's desire to study,
- absence of inclusive education,
- rejections of applications for early release on parole.

The majority of convicts were enrolled in the program in order to collect points for early release on parole, but in more than half of the cases, applications for early release on parole were rejected. Seeing this, other convicts did not have a wish to participate in the program, and some convicts whose applications had been rejected gave up their studies.

According to the results of the interviews, the SNCO worked with the persons who had quit or dropped out of the program; they talked with the convicts and attempted to understand the problem and re-enrol them in the educational program.

Social rehabilitation of convicts can be much more difficult without their readiness to receive education. In order to achieve that goal, certain techniques should be applied in CEIs to motivate the convicts. For example, incentives applied in international practice can be introduced.

Speaking about the readiness of the convicts for education, it is also important for the state institutions to take steps to evaluate the role of education and increase the motivation of the convicts, because the actual situation shows that the relevant authorities ignore the importance of enrolling the person in an education program.

Taking into account that the applications for parole of convicts are often rejected either by the administration of the prison institution or by the courts themselves, it is necessary to re-evaluate the role and importance of education in the resocialization of a person, among others, giving competitive points to the organization or participation in education itself.

Issues related to continuity of education

During the study, special attention was paid to the document issued to individuals upon completion of the general education program. At the initial stage of the study, it became clear that there is a gap regarding this issue, since there was no legal regulation thereon. Only in January 2024, the issues related to the document (the certificate) issued to individuals were resolved, as a result of which they can be issued a certificate of secondary education after successfully passing the external graduation and state exams. In February-March 2024, external final exams of students admitted in 2022 were held. The examinations were organized in "Sevan", "Armavir" and "Nubarashen" CEIs, and the persons were transferred to these CEIs in order to take them.

External final exams were in progress at the time of conduction of the interviews in the CEIs by the Monitoring Group. Since individuals can only get a certificate after receiving passing grades at the state final exams, it turns out that they have to wait a few more months for the state final exams to start. This regulation is a cause for serious concern, because during those months, many may be early released on parole, or the serving of the sentence may be declared incompatible due to health conditions, and the person may be released from the CEI early, thus dropping out of the program, without taking an exam and getting a certificate. For example, in 2022-2024, 14 convicts were early released on parole. In 2024, 27 of the people who participated in the final exams received a satisfactory grade. It is not excluded that some of these persons might be early released on parole and be placed under the supervision of probation or be early released on other grounds/circumstances before the state final exams.

Since there are no mechanisms in probation to ensure the continuity of education, it is important to plan the implementation of works in the post-sentence phase, which will enable persons to continue and complete the educational process.

During the external state examinations, according to the response received through inquiry from the SNCO, 38 persons applied for taking the examination, of which 3 refused to participate, 1 person did not participate because they did not have a copy of the primary education certificate, and another one failed to participate due to early release on parole.

International Practice

In international practice, the fundamental principles regarding education are established by Article 2 of Protocol No. 1 to the European Convention on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms: "No person shall be denied the right to education"[13] The European Prison Education Association has highlighted prison education as a moral right that fulfils basic human needs. Since convicts are citizens of a particular country and all citizens have the right to education throughout their lives to ensure their all-round development, therefore prisoners should be offered the opportunity to learn[14].

For the purposes of the Convention against Discrimination in Education, adopted by UNESCO on December 14, 1960 (entered into force in the Republic of Armenia on December 5, 1993), the concept of "education" encompasses all types and levels of education and includes the opportunity to receive education, the standard and quality of education, as well as the conditions for providing education.

A separate section of the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners (hereinafter referred to as "the Mandela Rules") contains provisions on the education of convicts: "Education and Recreation" (Articles 104-105), which stipulate that provision shall be made for the further education of all prisoners, education of prisoners with low literacy skills and of young prisoners shall be compulsory, and special attention shall be paid to it by the prison administration. So far as practicable, the education of prisoners shall be integrated with the educational system of the country so that after their release they may continue their education without difficulty.

Recommendation No. R(89) 12. of the Council of Europe Committee of Ministers to Member States on Education in Prison (13 October 1989) is a special document related to the education of prisoners. In this document, the Committee acknowledges that the right to education is fundamental and education is crucial in the development of the individual and the community.

An additional argument in favour of the thesis about the expediency of education for convicts is its definition as a way to help to humanise prisons and to improve the conditions of detention, as well as the fact that education in prison is an important way of facilitating the return of the prisoner to the community. The education of prisoners should be similar to that which representatives of the same age receive outside prison, and the range of educational opportunities for prisoners should be as wide as possible. Pursuant to the rules prescribed by the specified Recommendation, **education in prison shall aim to develop the whole person bearing in mind his or her social, economic and cultural context.**

According to the European Prison Rules, every prison shall seek to provide all prisoners with access to educational programmes which are as comprehensive as possible, and which meet their individual needs while taking into account their aspirations. According to the model and the aim of punishment of those Rules, which also includes preparation of prisoners for life after release, it is necessary to reduce the negative consequences of loss of liberty and approximate life in prison as closely as possible to the life in the community.

In general, in European countries, prison education is seen as the best way to prevent recidivism and as a tool to prepare prisoners for a better life in freedom. Well-organized education improves opportunities in the labour market and contributes to the long-term social integration of prisoners.

In Europe, access to prison education varies across countries.

Educational opportunities for prisoners serving sentences in Central and Eastern European countries are very limited.

[13] [1] <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=137161>

[14] Costelloe, A., Warner, K. (2008) *Beyond Offending Behaviour: The Wider Perspectives of Adult Education and the European Prison Rules*. In Wright, R. (Eds.). *In the Borderlands: Learning to Teach in Prisons and Alternative Settings*, 3rd edition. San Bernardino: California State University // http://www.epea.org/images/kwa/Kevin_Warner_Anne_Costello_Chapter_XII.pdf

Educational activities are too often confined to watching TV and reading. Meanwhile, Western Europe offers different opportunities for prisoners. For example, in Italy, Denmark, Norway, Finland, France and Germany, prisoners are given the opportunity to study and continue their education. Currently, in the CEIs of USA, Canada, a number of European countries: Switzerland, Denmark, Greece and other countries, general education programs are implemented for prisoners of different age groups. In most countries, education is mainly voluntary, for example in Poland[15], Spain, Ukraine[16], etc. For the most part, in all countries, general education is compulsory for everyone until the age of 18. Denmark and Sweden are exceptions. In Denmark it is mandatory until the age of 30[17], and in Sweden - until the age of 35[18]. Norway opened its first prison, focusing on education as a form of rehabilitation in 1851, and legislation at the turn of the century ensured that any prisoner who did not complete primary and junior high school must do so while in prison.

In countries where general education is voluntary, admission of a convict to an educational institution is done on the basis of their application. In Ukraine, a document confirming the relevant level of general secondary education is attached to the application of persons. If the convict does not have such a document, then they undergo the final (annual) assessment of educational knowledge and/or state graduation certification (hereinafter - certification), after which they are admitted to an educational institution. If education is compulsory in a certain country, admission is carried out without exception based on a placement test. For example, in the United Kingdom, the prisoners may be required to take numeracy and literacy tests within the first few days of admission to prison. In the US, inmates who do not have a high school certificate must take general educational courses (GED) through their prison's education department. Failure of its implementation is considered a violation and incurs liability. In the United States, all applicants admitted to the CEIs take tests to determine their level of knowledge and academic ability, and are queued for admission. After completing this procedure, convicts are enrolled in classes based on their knowledge and receive training in reading, comprehension, writing and numeracy skills.

In Ukraine, convicts are released from work for the period stipulated by law during the state graduation certification. They are not paid a salary during this time. The general educational and vocational training of convicts is encouraged and taken into account in determining their degree of correction. The schedule of training sessions is drawn up in accordance with the educational program, observing the pedagogical rules and norms, the requirements of the regime of serving the sentence or keeping persons in custody (hereinafter, the regime), and is approved by the head of the educational institution in agreement with the head of the reformatory (prior detention centre).

The administration of the reformatory (prior detention centre) creates conditions for the certification of students, including ahead of the relevant time period. Convicts who have received primary, basic or secondary vocational education are issued a corresponding document of education, based on the template approved by the Ministry of Education and Science. And in Poland, for instance, the results obtained by graduates are checked during the external examination. In countries where the course of study fully corresponds to the school program, an absolutely similar diploma is issued. If the convicts complete only a part of the course, a specially designed certificate is issued, on the basis of which they can continue education after the release.

[15] <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590291120300425>

[16] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

[17] Тюремное образование - Prison education// https://wiki5.ru/wiki/Prison_education

[18] <https://scindeks.ceon.rs/article.aspx?>

<query=ISSID%26and%269246&page=7&sort=8&stype=0&backurl=%2Fissue.aspx%3Fissue%3D9246%26lang%3Den&lang=en>

In Ukraine, if the student leaves the reformatory (prior detention centre) in the second semester of the academic year, in particular, due to release from punishment, or due to moving to another reformatory (prior detention centre), they are allowed early certification.

In this case, the educational institution prepares the relevant materials (assignments) and sets a deadline for certification, but not earlier than three months before the end of the current academic year.

The reformatory (primary detention facility) administration in Ukraine lodges a petition with the administration of the reformatory (prior detention centre) to reward students for exemplary behaviour and academic success.

This notwithstanding, the cases are not few where convicts refuse to receive education. Research has shown that school dropout in CEIs is associated with institutional obstacles (e.g., inadequate practical measures, lack of information about educational opportunities), situational barriers (e.g., education not seen as supportive of the current situation) or those related to inclusivity (e.g., difficulties in reading, writing or mathematics)[19].

According to research, between seven and sixteen percent of prisoners in the Nordic countries have not completed compulsory education. In this regard, the highest rate of 16% was found in Iceland. Finland and Norway had the lowest education rates among Nordic prisons (7.2% in both countries), while in Denmark and Sweden one in nine prisoners did not complete compulsory education. In the US, 70% have not completed high school.

International conventions and laws state that education provided in prisons should be comparable to regular education. Therefore, prison teachers must also be fully qualified and receive professional and systemic support and training to ensure that their teaching is relevant to the needs of individuals. The prison situation is unique and has limitations and obstacles that do not exist in other environments. Education in prisons must be carried out within the limits established by the prison authorities, taking into account the security, as well as other objectives and requirements of the prison system. Thus, teaching in prisons involves additional and, in some respects, different tasks that require psychological, social and pedagogical preparation, as well as constant support through initial and ongoing teacher training. Hence, while it is often preferable for training to be delivered by trained teaching staff with certified subject competency, it is also important that teaching and training staff working in prisons have access to the relevant trainings addressing the specific issues they face.

In most European countries, prison teachers must have appropriate teaching/training qualification. Although this is usually the same qualification required of teachers working in regular schools, when it comes to the education of adults to be conducted by trainers and pedagogues, the situation varies greatly across countries. Only a very small number of countries require teachers/trainers to have specific qualifications related to teaching in prisons. Many countries offer an introductory course for teachers and trainers related to the work in prisons, but these courses vary in length and content. For example, Romania has developed a series of manuals for teacher training[20]; France requires teachers to undergo three weeks of (separate) training during the first year of employment[21], and in Poland teachers are subject to the same rules and requirements as other teachers working in institutions other than schools. Given the work nature in the CEIs, teachers usually work part-time for specific periods of time.

[19] <https://link.springer.com/article/10.1007/s11159-020-09855-w>

[20] https://www.dvv-international.org.ua/fileadmin/files/eastern-neighbors/Belarus/Publications/European-Adult-Education-outside-the-EU_Rus.pdf

[21] Effective Induction for Prison Teachers: Desk Research, France. Internet: http://prisonteachers.weebly.com/uploads/5/0/9/6/5096825/desk_research_france.pdf

Conclusion

Convicts in the criminal justice system are in a vulnerable position due to the fact that they are imprisoned, their freedom is restricted. The latter cannot exercise their rights as they wish, because they face restrictions due to their imprisonment. During the general education program, a number of needs of persons were neglected, which led to the violation of their rights.

Since education and work are extremely important factors in the process of social rehabilitation of convicts, it is important to take into account the individual needs of persons in this process. Lack of education makes social rehabilitation difficult and can also contribute greatly to recidivism. Each CEI must ensure that all convicts have access to educational programs that are as comprehensive as possible and meet the individual needs of inmates, including their aspirations, and that do not impede the exercise of their other rights.

In the "Study Results" section, the problems that prevented people's access to general education were presented. The work carried out by the SNCO with the persons who dropped out of the program is certainly commendable, but it must be stated that it is not enough, since it is necessary to take measures aimed at eliminating the existing obstacles, in which case only education will truly be accessible for everyone.

In this context, it should be noted that education cannot be effective, and the social rehabilitation of convicts can be much more difficult without the willingness of convicts to be educated. Considering that some of the convicts left their education incomplete after the applications for early release on parole were rejected, it is important to use incentive methods that will motivate the convicts and thus promote their involvement in the program.

It is an issue of concern that individuals could not receive education or continue their studies because of work, being in another CEI, their need for inclusive education, and other obstacles.

The issues that have undergone legislative regulation but have not been implemented in practice are matters of even more serious concern. In conditions of restriction of freedom, the state should introduce such mechanisms, as much as possible, so as to enable people to fulfil their rights.

Thus, we can state that the creation of the opportunity for persons aged 19 and older to receive general education while serving their sentence, at the expense of the state budget is an important achievement.

The study of international practices shows that Armenia is more humanistic in the light of the fact that unlike many other European countries, where age restrictions in general education for adults are imposed, Armenia no longer imposes an age limit as a result of a legislative change.

Taking into account the above-mentioned problems and the positive experience, it is important to continue the implementation of changes in both the legislative and practical fields, which will increase even more the effectiveness of general education implemented in the CEIs under the RA MoJ.

Cooperation between the Government and NGOs is an important factor in this process, because NGOs assist the Government by revealing and raising issues. Unfortunately, during this study, not enough support was received from the Government.

Recommendations

Legislative Recommendations

- 1.1 To place the function of obtaining documents certifying the education necessary for inclusion in the program on the SPLA departments;
- 1.2 To create a new needs assessment tool for convicts in order to assess the educational needs of persons aged 19 and older;
- 1.3 To develop and approve special standards for the formation of educational groups (classes) of convicts according to the actual educational level and age of the persons;
- 1.4 To make legislative changes and include high performance and grades during the studying and exams of the public education program as an incentive in the parole criteria;
- 1.5 To make changes in the Law of the Republic of Armenia "On Education" and the Penitentiary Code and provide real guarantees of the continuity of the educational program and the issuance of a certificate for persons who had been involved in the educational program, but were released early on parole;
- 1.6 To make an amendment to the Penitentiary Code with the purpose of ensuring the continuity of education, and create an opportunity of remote education, when necessary;
- 1.7 In order to ensure the education of women with children and the organization of children's entertainment, to develop a sub-legislative act on the procedure and conditions for the establishment of a child care home provided for by the Penitentiary Code of the Republic of Armenia;
- 1.8 To make an amendment to the Penitentiary Code, including the format of remote education for general education programs, too;
- 1.9 To develop a sub-legislative act and establish regulations for working with persons in the post-sentence phase;
- 1.10 To make an amendment to Order No. 1507-Ն of the RA Minister of ESCS "On the approval of the Procedure for organizing external transfer and final examinations" dated October 14, 2010, and to provide the opportunity to convicts kept in the Criminal Executive Institutions under the RA MoJ to receive a certificate also at the stage of final examinations;
- 1.11 To make an amendment to Order No. 1507- Ն of the RA Minister of ESCS "On the approval of the Procedure for organizing external transfer and final examinations" dated October 14, 2010, and to provide the opportunity of taking exams in a remote mode for convicts kept in the Criminal Executive Institutions under the RA MoJ;
- 1.12 To amend the RA Penitentiary Code enabling non-governmental organizations to monitor educational programs in CEIs with the purpose of supporting the state in effective implementation and improvement thereof.

Practical Recommendations

- 2.1 To establish clear awareness mechanisms among the convicts, particularly including the information in the correctional plan, in order to ensure exclusion of discrimination and access to information;
- 2.2 To implement distribution in classes according to the actual education level and age of the convicts in order to increase the efficiency of education;
- 2.3 To continue and finish furnishing and repairing works conducted in the classrooms;
- 2.4 To allow convicts the opportunity to keep the necessary stationery, such as textbooks;
- 2.5 Considering the prohibition of certain substances in prison for safety reasons, to make the practical lessons more effective using other methods, e.g. watching videos, etc.;
- 2.6 To set up class schedules, taking into account the needs of the persons who wish to enroll in the program, as well as the internal regulations of the CEI;
- 2.7 To regularly conduct requalification training courses for teachers teaching in CEIs to acquaint them with the specificities of working with convicts, their rights and responsibilities, and the internal regulations of the CEIs;
- 2.8 To establish appropriate mechanisms for ensuring inclusive education in CEIs;
- 2.9 To develop assessment methods and conduct assessment on a regular basis in order to assess the progress and effectiveness of the general education program and reveal the problems and obstacles arising during its implementation.

Appendices

NG-04-452
2023-08-15
Հայաստան, ք. Երևան

ՀՀ Արդարադատության
Նախարարություն
Նախարար Գրիգոր Մինասյանին

Հարգելի պարոն Մինասյան,

2023թ.-ի հուլիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ծրագիրը Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» (#Juremonia #Զուրեմնիա) ծրագրի ենթադրամաշնորհի շրջանակում:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն իրականացնում է

- 2022 թվականի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն,

- մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Տվյալ ուսումնասիրությունը նախատեսում է նաև մշտադիտարկման այցեր Արմավիրի, Նուբարաշենի, Արթիկի, Աբովյանի, Սևանի և Վանաձորի քրեակատարողական հիմնարկներ, որտեղ կրթական ծրագիրն իրականացվում է 81 դատապարտյալների շրջանում: Այցերը նախատեսված են 2023թ.-ի նոյեմբեր, 2024թ.-ի հունվար և մարտ ամիսներին, սակայն քննարկելի են, և կարող են համաձայնեցվել համապատասխան ԶԿ-ների հետ:

Ուսումնասիրության աշխատանքները իրականացվում են ՆՍՀԿ իրավական փորձագետ Շուշան Խնկոյանի և միջազգային փորձագետի կողմից:

Հաշվի առնելով, որ վերոնշյալ աշխատանքների արդյունավետությունը բխում է նաև կրթական ծրագրի իրականացման մշտադիտարկումների կազմակերպումից՝ սույնով խնդրում ենք աջակցել ուսումնասիրության արդյունավետ և անխափան իրականացմանը՝ ՆՍՀԿ փորձագետին տրամադրելով մուտքի թույլտվություն վերը նշված ԶԿ-ներ՝ հանրակրթական ծրագրի ընթացքը մշտադիտարկելու նպատակով:

Խնդրում ենք սույն գրությանը պատասխանել գրավոր՝ օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

Կանխավ շնորհակալություն համագործակցության համար:

ՀԿ նախագահ

Սերգեյ Գաբրիելյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՔՐԵԱԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ե 40/12 - 4136
« 21 » 08 2023 թ.

ՀՀ, ք. Երևան 0061, Արշակունյաց 63
Հեռ.՝ (374 60) 37-77-37, Հեռ.՝ (374 10) 44-34-80
Հեռ.՝ (374 60) 37-26-56, Հեռ.՝ (374 10) 44-29-04

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ» ՄԱՐԴԱՏԻՐԱԿԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՐՈՆ ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆԻՆ
Էլ. հասցե՝ NewgenerationNGO@gmail.com

Հարգելի պարոն Գաբրիելյան,

Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարին հասցեագրված Ձեր 15.08.2023թ-ի գրությունը՝ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում իրականացվող հանրակրթական ծրագրերի ուսումնասիրություն և վերլուծություն կատարելու համար քրեակատարողական հիմնարկներ մշտադիտարկման այցեր կատարելու թույլտվություն վերաբերյալ, վերահասցեագրվել և ուսումնասիրվել է ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական ծառայության կենտրոնական մարմնում:

Ուսումնասիրության արդյունքներով հայտնում եմ հետևյալը.

ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժ կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների շրջանում կրթական ծրագրերը կազմակերպում և իրականացնում է ՀՀ ԱՆ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը՝ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից սահմանված կարգով տրամադրված համապատասխան լիցենզիաների հիման վրա:

«Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 37.1 հոդվածի համաձայն՝

«1.Նախադպրոցական, միջնակարգ, նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության բնագավառներում պետական վերահսկողությունն ապահովում է օրենքով ստեղծված համապատասխան տեսչական մարմինը կանխարգելիչ, վերահսկողական, հետադարձ կապի ապահովման և օրենքով սահմանված այլ գործառույթների միջոցով:

2. Կրթության ոլորտի տեսչական մարմինն իրականացնում է ուսումնական հաստատությունների և կազմակերպությունների կողմից նախադպրոցական, միջնակարգ,

նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտներում օրենսդրության, այդ թվում՝ կրթության պետական չափորոշիչների և կրթական ծրագրերի պահանջների պահպանման վերահսկողությունը, ինչպես նաև խորհրդատվական և կանխարգելիչ գործառույթների միջոցով նպաստում է կրթական ծրագրերի արդյունավետ կազմակերպման, դրանց յուրացման ու կրթության որակի բարձրացման գործընթացներին»:

«Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի 1-ին մասի 23-րդ և 24-րդ կետերի համաձայն.

« 1. Կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի իրավասություններն են՝ 23) իրականացնում է ուսումնական հաստատությունների գործունեության գնահատում, հրապարակում է ուսումնական հաստատությունների վարկանիշային ցանկը.

24) մասնակցում է ուսումնական հաստատության արտաքին գնահատմանը»:

ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի հունիսի 1-ի «Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կանոնադրությունը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 701-Լ, N 703-Լ և N 705-Լ որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 661-Լ որոշմամբ հաստատված հավելվածի 10-րդ կետի 7-րդ ենթակետում և 11-րդ կետի 3-րդ ենթակետում ամրագրված է. « 10. Նախարարության խնդիրներն են՝ 7) կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի համակարգերի որակի և արդյունավետության մոնիթորինգը և գնահատումը,

11. Նախարարությունն իր նպատակների և խնդիրների կենսագործման նպատակով իրականացնում է հետևյալ գործառույթները՝ 3) պետական կրթական չափորոշիչների (այդ թվում՝ մշակույթի, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառներում) մշակում և դրանց իրականացման մոնիթորինգ»:

ՀՀ քրեակատարողական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածում ամրագրված է.

«1. Հասարակական կազմակերպությունները կարող են օժանդակել պատիժ կատարող հիմնարկների և մարմինների գործունեությանը, այդ թվում՝ դատապարտյալների վերասոցիալականացմանը և նրանց իրավահպատակ վարքագծի ձևավորմանը:

2. Ազատությունից զրկելու հետ կապված պատիժների կատարման նկատմամբ հասարակական վերահսկողությունն իրականացվում է համապատասխանաբար Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության և պաշտպանության նախարարների հաստատած՝ մրցութային կարգով ընտրված հասարակական դիտորդների խմբի միջոցով:

3. Հասարակական դիտորդների խմբի անդամի լիազորությունների ժամկետը երեք տարի է: Հասարակական դիտորդների խմբի անդամների թիվը չի կարող գերազանցել քսանմեկը (...):»:

Այսպիսով, կարող ենք փաստել, որ Օրենսդիրը ՀՀ քրեակատարողական օրենսգրքում արտահայտելով իր կամահայտնությունը՝ հստակ ամրագրել է, որ հանրային իշխանությունը հասարակական կազմակերպություններից ակնկալում է օժանդակություն՝ պատիժ կատարող հիմնարկների և մարմինների գործունեությանը և ազատությունից զրկելու հետ կապված պատիժների կատարման նկատմամբ հասարակական վերահսկողության իրականացում՝ մրցութային կարգով ընտրված հասարակական դիտորդների խմբի միջոցով: Տվյալ պարագայում հանրակրթական ծրագրերի իրականացման նկատմամբ մոնիթորինգ իրականացնելու գործառույթը պատկանում է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությանը, և հասարակական կազմակերպությունները չեն կարող այնպիսի գործառույթներ իրականացնել, որոնք օրենսդրության համաձայն վերապահված են հանրային իշխանության մարմիններին:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալը՝ հայտնում եմ, որ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական ծառայության կենտրոնական մարմնի կողմից Ձեր կազմակերպության ներկայացուցիչներին չի կարող տրամադրվել մուտքի թույլտվություն՝ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում մշտադիտարկման այցեր կատարելու համար:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

**ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ,
ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԲԱԺՆԻ ՊԵՏ**

ԾՈՎԻՆԱՐ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

Funded by the European Union
Տնօրոջում կողմնակալությունը

JUREMONIA
JUSTITIA REFORMA PUNITIO INNOVATIO

ՆՈՐ ԱՆՐՈՆՆԵՐ
NEW GENERATION

NG 04-452
20.11.2023թ.
Հայաստան, Երևան

ՀՀ Արդարադատության նախարար
Գրիգոր Մինասյանին

Հարգելի պարոն Մինասյան,

2023թ.-ի հունիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է: «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Ծրագրի նպատակն է նպաստել Հայաստանի քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող անձանց կրթության իրավունքի իրացմանը՝ համաձայն 2022 թվականի մայիսի 25-ին փոփոխված «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքում կատարված բարեփոխման, մասնավորապես՝ աջակցել քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի իրականացմանը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն իրականացնում է

- 2022 թվականի օգոստոսի 1-ից «Կրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն,

- մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Տվյալ ուսումնասիրությունը նախատեսում է նաև այցելել՝ Արմավիրի, Նուբարաշենի, Արթիկի, Աբովյանի, Սևանի և Վանաձորի քրեակատարողական հիմնարկներ՝ հանրակրթական ծրագրում ընդգրկված և ուսումը դադարեցրած ազատազրկված անձանց հետ հարցազրույցներ իրականացնելու նպատակով: Այցերը նախատեսված են վերոնշյալ քրեակատարողական հիմնարկներից յուրաքանչյուրում 2 անգամ (ընդամենը 12 այց)՝ 2023թ.-ի դեկտեմբեր, 2024թ.-ի հունվար և մարտ ամիսներին, սակայն ժամկետները քննարկելի են և կարող են համաձայնեցվել համապատասխան ՔԿՀ-ների հետ:

ՆՍՀԿ-ն վերոնշյալ ուսումնասիրությամբ ցանկանում է աջակցել պետությանը՝ հայտնաբերել օրենսդրական փոփոխություններից հետո առաջացած խնդիրները և խոչընդոտները, դրանք ներկայացնել շահագրգիռ կողմերին՝ հայտնաբերված խնդիրների և բացերի լուծմանն ուղղված համագործակցության առաջարկով:

Ուսումնասիրությունն իրականացվում է ՆՍՀԿ իրավական փորձագետ Շուշան Խնկոյանի և միջազգային փորձագետի կողմից:

Հաշվի առնելով վերոնշյալը՝ սույնով խնդրում ենք աջակցել ուսումնասիրության արդյունավետ և անխափան իրականացմանը՝ ՆՍՀԿ փորձագետին տրամադրելով մուտքի թույլտվություն վերոնշյալ ՔԿՀ-ներ:

Խնդրում ենք սույն գրությանը պատասխանել գրավոր՝ օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

Կանխավ շնորհակալություն համագործակցության համար:

Հարգանքով

ՆՍՀԿ նախագահ

Մերգեյ Գաբրիելյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՔՐԵԱԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Ե 40/12-6323
« 29 » 11 20 թ.

ՀՀ, ք. Երևան 0061, Արշակունյաց 63
Հեռ.՝ (374 60) 37-77-37, Հեռ.՝ (374 10) 44-34-80
Հեռ.՝ (374 60) 37-26-56, Հեռ.՝ (374 10) 44-29-04

«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ» ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ ՊԱՐՈՆ ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԲՐԻԷԼՅԱՆԻՆ

Էլ. հասցե՝ contact@ngngo.net

Հարգելի պարոն Գաբրիելյան,

Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարին հասցեագրված Ձեր 20.11.2023թ-ի թիվ NG-04-452 գրությունը՝ Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության նախարարության (այսուհետ՝ ՀՀ ԱՆ) քրեակատարողական հիմնարկներում իրականացվող հանրակրթական ծրագրերի ուսումնասիրություն և վերլուծություն կատարելու համար մուտքի թույլտվություն տրամադրելու վերաբերյալ, վերահասցեագրվել և ուսումնասիրվել է ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական ծառայության կենտրոնական մարմնում:

Հայտնում եմ Ձեզ, որ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժ կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար հանրակրթական ծրագրերն իրականացվում են ՀՀ ԱՆ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից՝ ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կողմից տրված համապատասխան լիցենզիաների հիման վրա, իսկ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական ծառայության կենտրոնական մարմինը և ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներն իրականացնում են կազմակերպչական աշխատանքները:

Ուստի, հաշվի առնելով, որ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում հանրակրթական ծրագրերի իրականացնողը և պատասխանատուն հանդիսանում է ՀՀ ԱՆ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը՝ Ձեր կողմից ՀՀ արդարադատության նախարարին հասցեագրված վերոնշյալ գրությունը ուղարկվել է ՀՀ ԱՆ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ, և ստացվել է պատասխան այն մասին, որ ՀՀ քրեակատարողական օրենսգրքի 17-րդ հոդվածում ամրագրված է, որ.

1. Հասարակական կազմակերպությունները կարող են օժանդակել պատիժ կատարող հիմնարկների և մարմինների գործունեությանը, այդ թվում՝ դատապարտյալների վերասոցիալականացմանը և նրանց իրավահպատակ վարքագծի ձևավորմանը:

2. Ազատությունից զրկելու հետ կապված պատիժների կատարման նկատմամբ հասարակական վերահսկողությունն իրականացվում է համապատասխանաբար Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության և պաշտպանության նախարարների հաստատած՝ մրցութային կարգով ընտրված հասարակական դիտորդների խմբի միջոցով:

3. Ազատությունից զրկելու հետ կապված պատիժների կատարման նկատմամբ հասարակական վերահսկողության իրականացման կարգը, ինչպես նաև հասարակական դիտորդների խմբի կազմը և իրավասությունների շրջանակը համապատասխանաբար սահմանում են Հայաստանի Հանրապետության արդարադատության և պաշտպանության նախարարները:

Բացի այդ, ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի հունիսի 1-ի «Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության կանոնադրությունը հաստատելու, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի N 701-Լ, N 703-Լ և N 705-Լ որոշումներն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 661-Լ որոշմամբ հաստատված հավելվածի 10-րդ կետի 7-րդ ենթակետում և 11-րդ կետի 3-րդ ենթակետում ամրագրված է, որ.

10. Նախարարության խնդիրներն են՝ 7) կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի համակարգերի որակի և արդյունավետության մոնիթորինգը և գնահատումը,

11. Նախարարությունն իր նպատակների և խնդիրների կենսագործման նպատակով իրականացնում է հետևյալ գործառույթները՝ 3) պետական կրթական չափորոշիչների (այդ թվում՝ մշակույթի, ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի բնագավառներում) մշակում և դրանց իրականացման մոնիթորինգ:

ՀՀ վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի «Հայաստանի Հանրապետության կրթության տեսչական մարմնի կանոնադրությունը հաստատելու մասին» N 729-Լ որոշմամբ հաստատված հավելվածի 10-րդ կետի 1-ին ենթակետի «ա», «բ», «ե» և «ը» պարբերություններում ամրագրված է, որ.

1) տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից նախադպրոցական կրթության, հանրակրթության, նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտներում Հայաստանի Հանրապետության օրենքների և դրանց համապատասխան ընդունված նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների, կրթության զարգացման պետական ծրագրի իրականացման, պետական կրթական չափորոշիչների, կրթության իրավունքի, կրթական համակարգի սոցիալական երաշխիքների պահպանման նկատմամբ օրենքով սահմանված կարգով վերահսկողության իրականացումը, ներառյալ՝ օրենքով սահմանված դեպքերում և կարգով ստուգումների իրականացումը հետևյալ ուղղություններով՝

ա) կրթության բովանդակությանը համապատասխան կրթական գործընթացի կազմակերպում, ուսումնական պլանների և առարկայական ծրագրերի կատարում, տարեկան ուսումնական ժամանակացույցների, դասացուցակների համապատասխանություն.

բ) սովորողների և շրջանավարտների (անկախ կրթության ձևից) գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների ստուգման, գնահատման, ամփոփիչ ատեստավորման քննակարգերի, աշխատակարգերի, պահպանում...

ե) պետական կրթական չափորոշիչներին համապատասխան՝ անհրաժեշտ ուսումնագիտական, մեթոդական տեղեկատվությամբ, ծրագրերով, դասագրքերով, ուսումնական ձեռնարկներով, այլ անհրաժեշտ փաստաթղթերով ապահովվածություն...

ը) կրթության որակի պահպանման նկատմամբ հաստատությունների կանոնադրական պահանջների կատարման, հաստատությունների կառավարման մարմինների լիազորությունների իրականացման ու պահպանման:

Հաշվի առնելով վերոգրյալ իրավակարգավորումները՝ ՀՀ ԱՆ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հայտնվել է, որ «Նոր սերունդ» հասարակական կազմակերպության կողմից ներկայացված առաջարկն այն մասին, որ ուսումնասիրություն և վերլուծություն իրականացնի քրեակատարողական հիմնարկներում դատապարտյալների հանրակրթական ծրագրերի նկատմամբ՝ չի կարող բավարարվել, քանի որ քրեակատարողական հիմնարկներում հասարակական վերահսկողության գործառույթը վերապահված է մրցութային կարգով ընտրված հասարակական դիտորդների խմբին, հանրակրթական ծրագրերի իրականացման նկատմամբ մոնիթորինգ իրականացնելու գործառույթը պատկանում է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությանը, և հասարակական կազմակերպությունները չեն կարող այնպիսի գործառույթներ իրականացնել, որոնք օրենսդրության համաձայն վերապահված են հանրային իշխանության մարմիններին, այդ կազմակերպություններն օրենսդրությանը համապատասխան կարող են հանրային իշխանության մարմիններին օժանդակել և հասարակական վերահսկողություն իրականացնել՝ բացառապես օրենսդրության շրջանակում:

Հիմք ընդունելով վերոնշյալ իրավակարգավորումների հիմնավորմամբ ՀՀ ԱՆ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի դիրքորոշումը՝ հայտնում եմ, որ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական ծառայության կողմից Ձեր կազմակերպության ներկայացուցիչին չի կարող տրամադրվել մուտքի թույլտվություն՝ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում իրականացվող հանրակրթական ծրագրերի ուսումնասիրություն և վերլուծություն կատարելու համար:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

**ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ,
ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ԲԱԺՆԻ ՊԵՏԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԿԱՏԱՐՈՂ**

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Funded by the European Union
Ֆինանսավորվում է Եվրոպական միության կողմից

JUREMONIA
JUSTICE REFORM MONITORING IN ARMENIA

ՆՈՐ ՍԵՐՈՆՆԵՐ
NEW GENERATION

NG-04-514
24.10.2023թ.
Հայաստան, Երևան

**ՀՀ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի
Նախարար Ժաննա Անդրեասյանին**

Հարգելի տիկին Անդրեասյան,

2023թ.-ի հուլիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն իրականացնում է 2022թ.-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Հաշվի առնելով, որ Հանրակրթական ծրագրերի վերաբերյալ ուսումնասիրությունների և մշտադիտարկումների իրականացման գործառույթը վերապահված է Հայաստանի Հանրապետության կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությանը, և ղեկավարվելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներով, սույնով

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆԶ

Հանձնարարել տրամադրել տեղեկատվություն հետևյալի մասին՝

- 2022թ-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի փոփոխությունը գործնականում կիրառելի է թե ոչ, ինչպիսի՞ խնդիրներ են առաջացել գործնականում այն կիրառելու ընթացքում,
- Հանրակրթական ծրագրում ի՞նչ չափորոշիչներով են ընտրվել ծրագրի մասնակիցները,
- Ի՞նչ խնդիրների պատճառով հնարավոր չի եղել ծրագրում ներգրավվել հանրակրթության կարիք ունեցող բոլոր մասնակիցներին,
- Արդյոք ծրագրի ընթացքում եղել են ուսումը դադարեցրած մասնակիցներ, եթե այո ապա քանիսն են եղել և ինչ պատճառներով են դադարեցրել,
- Տվյալ պահին քանի հոգի է փաստացի ընդգրկված ուսումնական ծրագրում ըստ ԶԿՀ-ների և թեմաների,
- Կա՞ն արդյոք հանրակրթական ծրագրի ընթացիկ արդյունքներ, եթե այո խնդրում ենք ներկայացնել,
- Ինչպե՞ս է իրականացվել ուսուցիչների ընտրության կարգը,
- Ինչպե՞ս է իրականացվել անհրաժեշտ գրենական պիտույքների ձեռքբերումը,
- Ի՞նչ խոչընդոտներ են առաջացել ծրագրի իրականացման ընթացքում,
- 2023թ-ին որ քրեակատարողական հիմնարկներում է իրականացվում հանրակրթական ծրագիրը:
- 2023թ-ին ընդգրկվե՞լ են արդյոք այլ քրեակատարողական հիմնարկներ՝ 2022թ-ի համեմատ, եթե այո ապա ինչ հիմքով են ընդգրկվել այդ հիմնարկները:

Խնդրում ենք վերոնշյալ տեղեկատվությունը տրամադրել 2022թ-ի և 2023թ-ի տվյալներով առանձին-առանձին:

Կանխավ շնորհակալություն

Հարգանքով

ՆԱՅԿ ՆԱԽԱԳԱՐ՝

Սերգեյ Գաբրիելյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ,
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА
ЗАМЕСТИТЕЛЬ МИНИСТРА
REPUBLIC OF ARMENIA
MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE,
CULTURE AND SPORT
DEPUTY MINISTER

0010, Երևան, Վ. Սարգսյան 3, Կառավարական տուն 2, Հեռ./Тел./Tel.: +374 10 59 96 00, ֆաքս/факс/fax (374 10) 52 73 43,
0010, Ереван, В. Саргсян 3, Дом правительства 2, 0010, V. Sargsyan 3, Government House 2, Yerevan, secretariat@escs.am, www.escs.am

N 02/09.1/32548-2023

ՀՀ քաղաքացի Շուշան Խնկոյանին
(Էլեկտրոնային հասցե՝ shkhnkoyan.ngngo@gmail.com)

*Ի պատասխան Ձեր՝ 2023 թվականի
նոյեմբերի 14-ի գրության*

Հարգելի՛ տիկին Խնկոյան

Հաշվի առնելով, որ հանրակրթության ոլորտի իրավակարգավորումները վերաբերում են 19 տարին չլրացած անձանց՝ հայտնում եմ, որ Ձեր գրությամբ բարձրացված հարցադրումները անհրաժեշտ է ներկայացնել ՀՀ արդարադատության նախարարություն:

X	
ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝	ԱՐԱՔՄԻԱ ՍՎԱԶՅԱՆ

Կատարող՝ Արմինե Բարսեղյան
Հանրակրթության վարչության
հանրակրթական և արտադպրոցական կրթության
քաղաքականության մշակման և վերլուծության
բաժին. հեռ՝ +374 10 599 619

Funded by the European Union
Եվրամիությունից ֆինանսավորված

NG-04-573
28.12.2023թ.
Հայաստան, Երևան

ՀՀ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի
նախարար Ժաննա Անդրեասյանին

Հարգելի տիկին Անդրեասյան,

2023թ-ի հոկտեմբերի 24-ին Ձեզ ուղղված NG-04-514 գրությամբ «Նոր Մերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ) հայտնել էր, որ 2023թ-ի հուլիսի 1-ից ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունք» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը (Ծրագիր): Ծրագրի շրջանակներում ՆՍՀԿ-ն իրականացնում է 2022թ-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Վերոնշյալ գրությամբ ՆՍՀԿ-ն խնդրել էր տրամադրել տեղեկատվություն նշյալ ուսումնասիրության իրականացման նպատակով:

2023թ-ի նոյեմբերի 20-ին ստացել ենք Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի տեղակալ Արաքսյա Սվաջյանի պատասխան գրությունը: Գրությամբ հայտնել են, որ հանրակրթության ոլորտի իրավակարգավորումները վերաբերում են 19 տարին չլրացած անձանց, ուստի անհրաժեշտ է դիմել ՀՀ արդարադատության նախարարություն:

Այնուամենայնիվ, ցանկանում ենք ևս մեկ անգամ նշել, որ վերոնշյալ ուսումնասիրությունը վերաբերում է 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող հանրակրթական ծրագրին:

Միաժամանակ հարկ ենք համարում նշել, որ համաձայն ՀՀ Արդարադատության նախարարության կողմից ՆՍՀԿ-ի տրամադրած տեղեկատվության հանրակրթական ծրագրերի նկատմամբ մոնիտորինգ իրականացնելու գործառույթը պատկանում է ՀՀ Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությանը:

Հաշվի առնելով վերոգրյալ հանգամանքները՝ սույնով

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆՔ

Հանձնարարել պատասխանել ՆՍՀԿ-ի 2023թ-ի հոկտեմբերի 24-ի NG-04-514 գրությանը և ներքոնշյալ հարցերին, այն է.

- 2022թ-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի փոփոխությունը գործնականում կիրառելի է թե ոչ, ինչպիսի՞ խնդիրներ են առաջացել գործնականում այն կիրառելու ընթացքում,
- Հանրակրթական ծրագրում ի՞նչ չափորոշիչներով են ընտրվել ծրագրի մասնակիցները,
- Ի՞նչ խնդիրների պատճառով հնարավոր չի եղել ծրագրում ներգրավվել հանրակրթության կարիք ունեցող բոլոր մասնակիցներին,
- Արդյոք ծրագրի ընթացքում եղել են ուսումը դադարեցրած մասնակիցներ, եթե այո ապա քանիսն են եղել և ինչ պատճառներով են դադարեցրել,
- Տվյալ պահին քանի հոգի է փաստացի ընդգրկված ուսումնական ծրագրում ըստ ՔԿՀների և թեմաների,
- Կա՞ն արդյոք հանրակրթական ծրագրի ընթացիկ արդյունքներ, եթե այո խնդրում ենք ներկայացնել, - Ինչպե՞ս է իրականացվել ուսուցիչների ընտրության կարգը,
- Ինչպե՞ս է իրականացվել անհրաժեշտ գրենական պիտույքների ձեռքբերումը,
- Ի՞նչ խոչընդոտներ են առաջացել ծրագրի իրականացման ընթացքում,
- 2023թ-ին ո՞ր քրեակատարողական հիմնարկներում է իրականացվում հանրակրթական ծրագիրը:
- 2023թ.-ին ընդգրկվե՞լ են արդյոք այլ քրեակատարողական հիմնարկներ՝ 2022թ.-ի համեմատ, եթե այո ապա ինչ հիմքով են ընդգրկվել այդ հիմնարկները:
- Արդյո՞ք ՔԿՀ-ներում հանրակրթական ծրագիրը ավարտած անձանց տրամադրվում է նույն նմուշի դիպլոմը, որը տրամադրվում է հանրակրթական դպրոցներում: Եթե ոչ, ապա ինչ նմուշի դիպլոմ է տրամադրվում ՔԿՀ-ներում և այն ի՞նչ իրավական ուժ ունի:

Կանխավ շնորհակալություն:

Հարգանքով

ՆՍՀԿ նախագահ՝

Սերգեյ Գաբրիելյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ,
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА
ЗАМЕСТИТЕЛЬ МИНИСТРА

REPUBLIC OF ARMENIA
MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE,
CULTURE AND SPORT
DEPUTY MINISTER

ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ

0010, Երևան, Վ. Մարգարյան 3, Կառավարական սենյակ 2, Հեռ./Տեղ./Tel.: +374 10 59 96 00, ֆաքս/ֆեքս/ֆաք (374 10) 52 73 43,
0010, Ереван, В. Маргарян 3, Дом правительства 2, 0010, V. Margaryan 3, Government House 2, Yerevan, secretariat@escs.am, www.escs.am

N 02/09.1/507-2024

ՀՀ քաղաքացի

ՇՈՒՇԱՆ ԽՆԿՈՑԱՆԻՆ

Էլ. հասցե՝ shkhnkoyan.ngngo@gmail.com

Ի պատասխան Ձեր՝ 28.12.2023թ.
թիվ 1004613, 04-573 գրություն

Հարգելի՛ տիկին Խնկոյան

Տեղեկացնում եմ Ձեզ, որ Ունարակրթության մասին՝ օրենքի (այսուհետ՝ օրենքի) 18-րդ հոդվածը սահմանում է հանրակրթության նպատակը և նրա հիմնական խնդիրները, իսկ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասը սահմանում է սովորողների պարտադիր կրթությունն ստանալու տարիքային շեմը և համաձայն ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2010 թվականի նոյեմբերի 24-ի թիվ 1640-Ն հրամանով հաստատված հավելվածի 1-ին կետի՝ սովորողների ընդունելությունը դպրոց իրականացվում է տնօրենի հրամանով՝ երկխայի (սովորողի) ծնողի (նրա օրինական ներկայացուցչի) դիմումի և հաստատության միջև կնքված պայմանագրի հիման վրա:

Հարկ է նշել, որ հանրակրթության բնագավառում կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի իրավասությունները սահմանված են Ունարակրթության մասին՝ օրենքի 30-րդ հոդվածով և հիմք ընդունելով նույն հոդվածի 19-րդ մասը՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 2010 թվականի հոկտեմբերի 14-ի թիվ 1507-Ն հրամանում ներկայումս կատարվում է լրամշակում՝ համաձայն որի ՀՀ արդարադատության նախարարության քրեակատարողական հիմնարկներում պահվող ազատագրված ձևով պատիժ կրող դատապարտյալի համար համապատասխան քրեակատարողական հիմնարկներում՝ ՀՀ արդարադատության նախարարի հրամանով ստեղծված հանձնաժողովների կողմից կազմակերպվելու են էքստենսիվ ավարտական քննություններ, որը քննությունները հաջողությամբ հանձնած դատապարտյալներին հնարավորություն կտա ստանալու պետական նմուշի ատեստատ:

Հավելեմ նաև, որ գրությամբ բարձրացված մյուս հարցերը դուրս են ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության իրավասություններից:

X

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ԱՐԱՔՄԻԱ ՄՎԱՋՅԱՆ

NG-04-559
14.11.2023թ.
Հայաստան, Երևան

«Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն
Չունիկ Մարգարյանին

Հարգելի պարոն Մարգարյան,

2023թ.-ի հուլիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն կատարում է 2022թ.-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Հաշվի առնելով, որ Հանրակրթական ծրագիրը իրականացվում է «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, և ղեկավարվելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներով, սույնով՝

ԽՆԴՈՒՄ ԵՆՔ

Հանձնարարել տրամադրել հետևյալ տեղեկատվությունը՝

- 2023թ-ի հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ հանրակրթական ծրագրի մասնակիցների քանակը՝ ըստ ՔԿՀ-ների:
- 2023թ-ի հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ՝ հանրակրթական ծրագիրը դադարեցրած մասնակիցների քանակը՝ ըստ ՔԿՀ-ների:

Կանխավ շնորհակալություն:

Հարգանքով

ՆԱՀԿ նախագահ

Օրգել Գարրիելյան

Funded by the European Union
Եվրոպական Միության ֆինանսավորմամբ

JUREMONIA
JUSTICE REFORM MONITORING IN ARMENIA

NG-04-574
28.12.2023թ.
Հայաստան, Երևան

«Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի
իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն
Ձոնիկ Մարգարյանին

Հարգելի պարոն Մարգարյան,

«Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ) Ձեզ ուղղված 2023թ-ի նոյեմբերի 14-ի առ NG-04-559 գրությամբ խնդրել էր տրամադրել տեղեկատվություն ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում իրականացվող հանրակրթական ծրագրերի վերաբերյալ:

Նշված գրությունը ուղարկվել է ՊՈԱԿ-ին պաշտոնական էլեկտրոնային փոստի միջոցով՝ info@lawinstitute.am:

Մինչև օրս ՆՍՀԿ-ն չի ստացել գրության պատասխանը:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ սույնով

ԽՆԴԻՈՒՄ ԵՆՔ

- Պատասխանել ՆՍՀԿ-ի 2023թ-ի նոյեմբերի 14-ի NG-04-559 գրությանը՝ ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում:

Կանխավ շնորհակալություն:

Հարգանքով

ՆՍՀԿ նախագահ՝

Սերգեյ Գաբրիելյան

**«ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՅՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ»
ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ**

ք. Երևան, Մ. Խորենացու 162ա
հեռ. 57-44-06, 57-44-53
էլ. փոստ: info@lawinstitute.am
N Ե-015
«12» «հունվար» 2024թ.

**«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ» ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ
ՍԵՐԳԵՅ ԳԱՐՐԻԵԼՅԱՆԻՆ**

Հարգելի՛ պարոն Գաբրիելյան,

Ի պատասխան Ձեր 14.11.2023 թվականի NG-04-559 գրության՝ հայտնում եմ, որ ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղազփտական դատախարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման ծրագրի» (այսուհետ՝ Ծրագիր) շրջանակներում 2023 թվականին հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ «Արմավիր» ՔԿՀ-ում եղել է 46 սովորող, «Արթիկ» ՔԿՀ-ում՝ 25, «Սևան» ՔԿՀ-ում՝ 16, «Վանաձոր» ՔԿՀ-ում՝ 11, «Նուբարաշեն» ՔԿՀ-ում՝ 8, «Արուլյան» ՔԿՀ-ում՝ 4:

Միաժամանակ տեղեկացնում եմ, որ «Մինչև 19 տարեկան ազատագրկման ձևով պատիժ կրող և կալանավորված անձանց հանրակրթական հիմնական ընդհանուր պետական ծրագրին» մասնակցում է «Արմավիր» ՔԿՀ-ում՝ 3 և «Արուլյան» ՔԿՀ-ում 5 սովորող:

2023 թվականի հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ Ծրագրի սովորող չի համարվել «Սևան» ՔԿՀ-ում 1 սովորող:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ՁՈՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Funded by the European Union
Եվրոպական Միության ֆինանսավորումով

NG-04-580
17.01.2024թ.
Հայաստան, Երևան

«Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի
իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն
Ձոնիկ Մարգարյանին

Հարգելի պարոն Մարգարյան,

2023թ.-ի հուլիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն կատարում է 2022թ.-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Հաշվի առնելով, որ Հանրակրթական ծրագիրը իրականացվում է «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի (ՊՈԱԿ) կողմից, խնդրում ենք թույլ տալ ՆՍՀԿ փորձագետին իրականացնել հարցազրույց Ձեր կամ ՊՈԱԿ-ի այլ ներկայացուցչի հետ:

Հարցազրույցի անցկացման հարմար օրը և ժամը կարող եք Դուք առաջարկել: Խնդրում ենք հնարավորության դեպքում հարցազրույցի անցկացման օր ընտրել մինչև 2024թ.-ի փետրվարի 15-ը:

Հարգանքով

ՆՍՀԿ նախագահ՝

Սերգեյ Գաբրիելյան

**«ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ»
ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ**

ք. Երևան, Մ. Խորենացու 162ա
հեռ. 57-44-06, 57-44-53
էլ. փոստ: info@lawinstitute.am
N Ե - 099
«07» «փետրվար» 2023թ.

**«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ» ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԵՐԳԵՅ ԳԱՔՐԻԵԼՅԱՆԻՆ**

Հարգելի՛ պարոն Գաբրիելյան,

Համաձայն Ձեր 17.01.2024 թվականի թիվ NG-04-580 գրության՝ տեղեկացնում եմ, որ «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրության և վերլուծության նպատակով «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից փորձագետի հետ հարցազրույցը կվարի վերականգնողական ծրագրերի և հանրակրթության բաժնի պետ Հ. Հովակիմյանը 12.02.2024թվականին՝ ժամը 14.30-ին:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ՁՈՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Funded by the European Union
Ֆինանսավորված է Եվրոպական միության կողմից

JUSTICE REFORM MONITORING IN ARMENIA

NG-04-581
24.01.2024թ.
Հայաստան, Երևան

ՀՀ ԱՆ քրեակատարողական հիմնարկներում և մարմիններում
հասարակական վերահսկողություն իրականացնող
հասարակական դիտորդական խմբին

Հարգելի գործընկերներ,

2023թ.-ի հուլիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում ՆՍՀԿ-ն կատարում է 2022 թվականի օգոստոսի 1-ից «Կրթության մասին» Հայաստանի Հանրապետության (ՀՀ) օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի (Ծրագիր) ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Տվյալ ուսումնասիրությունը նախատեսում է նաև անանուն հարցազրույցների իրականացում «Արմավիր», «Նուբարաշեն», «Արթիկ», «Աբովյան», «Սևան» և «Վանաձոր» ՔԿՀ-ներում 2022թ-ին Ծրագրում ընդգրկված և Ծրագրից դուրս մնացած 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների շրջանում:

Հարցազրույցները իրականացվելու են նախապես մշակված հարցաշարերի և ընտրանքի հիման վրա:

Վերոնշյալ ուսումնասիրության շրջանակներում ՆՍՀԿ-ն ակնկալում է հսմի աջակցությունը 20 դատապարտյալների հետ հարցազրույցների իրականացման մասով և նախատեսում է յուրաքանչյուր հարցազրույցի համար 6240 ՀՀ դրամ՝ ներառյալ հարկերը:

Ելնելով վերոգրյալից, սույնով՝

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆՔ

- Ցուցաբերել աջակցություն դատապարտյալների հետ հարցազրույցների իրականացման մասով:

Կանխավ շնորհակալություն համագործակցության համար:

Հարգանքով

Ծրագրի համակարգող

Ալինա Միրզոյան

Funded by the European Union
Ֆինանսավորում էվրոպական միության կողմից

JUREMONIA
JUSTICE REFORM MONITORING IN ARMENIA

NG-04-584
09.02.2024թ.
Հայաստան, Երևան

**ՀՀ Արդարադատության նախարար
Գրիգոր ՄԻՆԱՍՅԱՆԻՆ**

Հարգելի պարոն ՄԻՆԱՍՅԱՆ,

Ինչպես տեղյակ եք, 2023թ.-ի հունիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն կատարում է 2022թ-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում՝ առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

«Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասը լրացվել է՝ համաձայն ՀՀ կառավարության կողմից 2019 թվականի նոյեմբերի 28-ին N 1717-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ քրեակատարողական և պրոբացիայի ոլորտի 2019-2023թթ ռազմավարության: Ռազմավարությամբ նաև նշված է, որ համապատասխան իրավական ակտերում փոփոխություններ կատարելու համար իրականացվելու է միջազգային փորձի ուսումնասիրություն, որի հիման վրա կմշակվի օրենսդրական փոփոխության նախագիծ:

Հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ սույնով

ԽՆԴՈՒՄ ԵՆՔ

- Հանձնարարել տրամադրել իրականացված միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը:

Կանխավ շնորհակալություն:

Հարգանքով՝

ՀԿ նախագահ՝

Սերգեյ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԳԼԽԱՎՈՐ
ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

0010 Երևան Վ. Մարգարյան 3/8, հեռ. 594015

Էլ. փոստ info@moj.am

№ /12.1/6204-2024

«16» փետրվարի 2024 թ.

ՌԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ՝ ՊՈԱԿ-Ի ՏՆՕՐԵՆ
ՊԱՐՈՆ ՁՈՆԻԿ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆԻՆ
(հասցե՝ ք.Երևան, Սովսետ Խորենացու փող., 162ա շենք
Էլ.փոստ՝ info@lawinstitute.am)

Հարգելի՛ պարոն Մարգարյան,

Ձեզ եմ ուղարկում 2024 թվականի փետրվարի 13-ին ՀՀ արդարադատության նախարարություն հասցեագրված «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական հասարակական կազմակերպության նախագահ Սերգեյ Գաբրիելյանի թիվ Ս/11460-2024 գրությունը:

Խնդրում եմ տրամադրել դիմումատուին գրությամբ հայցվող կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքները:

 Восстановимая подпись

X
Sirvard Gevorgyan

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

Подписано: GEVORGYAN SIRVARD 6804830105

ՄԻՐՎԱՐԴ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

NG-04-462
15.04.2024թ.
Հայաստան, Երևան

«Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի
իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն
Ձոնիկ Մարգարյանին

Հարգելի պարոն Մարգարյան,

2023թ.-ի հունիսի 1-ից «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ), ԵՄ ֆինանսական աջակցությամբ ընթացող «Հայաստանում արդարադատության ոլորտի բարեփոխումների մշտադիտարկում» ծրագրի շրջանակում (www.juremonia.am) իրականացնում է «Դատապարտյալների կրթության իրավունքը» ենթադրամաշնորհային ծրագիրը:

Վերոնշյալ ծրագրի շրջանակներում «Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն կատարում է 2022թ-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի լրացման իրականացման մասին ուսումնասիրություն, մասնավորապես՝ քրեակատարողական հիմնարկներում պատիժը կրող 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների համար իրականացվող «Իրավախախտում կատարած անձանց գեղագիտական դաստիարակության և կրթական ծրագրերի իրականացում» առանց տարիքային սահմանափակման» հանրակրթական ծրագրի ուսումնասիրություն և վերլուծություն:

Հաշվի առնելով, որ Հանրակրթական ծրագիրը իրականացվում է «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, և ղեկավարվելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներով, սույնով՝

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆԸ

Հանձնարարել 19 և բարձր տարիքի անձանց շրջանում իրականացվող հանրակրթական ծրագրի վերաբերյալ տրամադրել հետևյալ տեղեկատվությունը.

- 2022-2023թթ. և 2023-2024թթ. ուսումնական տարիների մեկնարկի պահին ընդգրկված դատապարտյալների թիվը՝ ըստ ԶԿԴ-ների և ուսումնական տարիների,
- 2022-2023թթ. և 2023-2024թթ. ուսումնական տարիների ընթացքում ծրագրից դուրս մնացած կամ դուրս եկած դատապարտյալների թիվը՝ ըստ ԶԿԴ-ների և ուսումնական տարիների,
- 2022թ. և 2023թ. հանրակրթության ծրագրում ընդգրկված և պայմանական վաղաժամկետ ազատված դատապարտյալների թիվը,
- 2022թ. ծրագրում ընդգրկված դատապարտյալներից քանի՞սն է մասնակցել էքստենս ավարտական քննություններին,
- 2022թ-ին ծրագրում ընդգրկված դատապարտյալներից քանի՞սն է էքստենս քննություններից ստացել բավարար, իսկ քանի՞սը անվաբարար գնահատականներ,
- Արդյո՞ք հանրակրթական ծրագրում ապահովվում է ներառականությունը, եթե այո, ապա ինչպե՞ս,
- Հանրակրթության ծրագրում սովորող հիմնական կրթությունը հաջողությամբ ավարտած դատապարտյալները ի՞նչ կարգով են վկայական ստանում,
- Զանի՞ր ուսուցչի հաստիք է նախատեսված և քանի՞ թափուր հաստիք է առկա՝ 2024թ-ի ապրիլի 1-ի դրությամբ:

Հարգանքով՝

ՀԿ Նախագահ

Սերգեյ Գաբրիելյան

NG-04-467
08.05.2024թ.
Հայաստան, Երևան

«Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն Սյուզաննա Մակյանին

Հարգելի տիկին Մակյան,

«Նոր Սերունդ» Մարդասիրական ՀԿ-ն (ՆՍՀԿ) 2024թ-ի փետրվարի 9-ին գրություն էր ուղարկել ՀՀ արդարադատության նախարարությանը և խնդրել տրամադրել 2022թ-ի օգոստոսի 1-ից ուժի մեջ մտած «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի փոփոխության վերաբերյալ իրականացված միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը: ՆՍՀԿ-ի վերոնշյալ գրությունը 2024թ-ի փետրվարի 15-ին վերահասցեավորվել է Ձեզ:

2024թ-ի ապրիլի 16-ին նույնպես ուղարկվել է գրություն՝ NG-04-642, որով խնդրել ենք տրամադրել որոշակի տեղեկատվությունը 19 և բարձր տարիքի դատապարտյալների հանրակրթության մասով:

ՆՍՀԿ-ն մինչ օրս պատասխան չի ստացել երկու գրությունների վերաբերյալ:

Ելնելով «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 7-րդ մասի, սույնով

ԽՆԴՐՈՒՄ ԵՆՔ

- Հանձնարարել տրամադրել տեղեկատվություն գրությունների ընթացքի վերաբերյալ:

Կանխավ շնորհակալություն:

Կից ներկայացվում են.

- 2024թ-ի փետրվարի 12-ի NG-04-584 գրությանը պատճենը,
- ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից վերահասցեավորման պատճենը,
- 2024թ-ի ապրիլի 16-ի NG-04-642 գրության պատճենը:

Հարգանքով՝

ՀԿ նախագահ՝

Սերգեյ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ

**«ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ
ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ»
ՊԵՏԱԿԱՆ ՈՉ ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ**

Երևան, Մ. Խորենացու 162ա
Հեռ. 57-44-83
Էլ. փոստ: info@lawinstitute.am
N Ե -266
27.05.2024թ.

**«ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ» ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԵՐԳԵՅ ԳԱՐՐԻԵԼՅԱՆԻՆ**

Հարգելի՛ պարոն Գաբրիելյան,

Ի պատասխան՝ Ձեր 2024 թվականի մայիսի 8-ի NG-04-467 գրության՝ տեղեկացնում եմ, որ «Իրավական կրթության և վերականգնողական ծրագրերի իրականացման կենտրոն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունը՝ «Կրթության մասին» օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասի 4-րդ պարբերության համաձայն, 2022 թվականից իրականացնում է քրեակատարողական հիմնարկներում ազատագրված ձևով պատիժ կրող (19 և ավելի տարեկան) դատապարտյալների համար նախատեսված հանրակրթական ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր):

1. 2022-2023 ուսումնական տարում՝ Ծրագրի մեկնարկի պահին ներգրավված են եղել 91 դատապարտյալ.

ՀՀ ԱՆ «Արմավիր» ՔԿԿ - 19

ՀՀ ԱՆ «Նուբարաշեն» ՔԿԿ - 15

ՀՀ ԱՆ «Արթիկ» ՔԿԿ - 21

ՀՀ ԱՆ «Վանաձոր» ՔԿԿ - 12

ՀՀ ԱՆ «Արսիլան» ՔԿԿ - 3

ՀՀ ԱՆ «Սևան» ՔԿԿ - 21

2023-2024 ուսումնական տարում՝ Ծրագրի մեկնարկի պահին ներգրավված են եղել 60 դատապարտյալ.

ՀՀ ԱՆ «Արմավիր» ՔԿԿ - 24

ՀՀ ԱՆ «Նուբարաշեն» ՔԿԿ - 7

ՀՀ ԱՆ «Արթիկ» ՔԿԿ - 10

ՀՀ ԱՆ «Վանաձոր» ՔԿԿ - 6

ՀՀ ԱՆ «Արսիլան» ՔԿԿ - 3

ՀՀ ԱՆ «Սևան» ՔԿԿ - 10

2. 2022-2023 ուսումնական տարում Ծրագրից դուրս են մնացել 32 դատապարտյալ, որոնցից 10-ը սեփական դիմումի համաձայն հրաժարվել են Ծրագրի հետագա մասնակցությունից, իսկ 22-ը հեռացվել են Ծրագրից անհարգելի բացակայությունների պատճառով:

2023-2024 ուսումնական տարում Ծրագրից դուրս են մնացել 25 դատապարտյալ, որոնցից 13-ը սեփական դիմումի համաձայն հրաժարվել են Ծրագրի հետագա մասնակցությունից, 12-ը Ծրագրից անհարգելի բացակայությունների պատճառով հեռացվել են:

3. 2022-2023 ուսումնական տարում Ծրագրի մասնակից 11 դատապարտյալ պայմանական վաղաժամկետ ազատվել է:

2023-2024 ուսումնական տարում Ծրագրի մասնակից 3 դատապարտյալ պայմանական վաղաժամկետ ազատվել է:

4. 2022-2023 ուսումնական տարում Ծրագրում ընդգրկված դատապարտյալներից էքստեռն քննությանը 38 դիմումատուներից մասնակցել է 33-ը, 3-ը հրաժարվել է մասնակցությունից, 1-ը չի մասնակցել հիմնական կրթության վկայականի բնօրինակը չլինելու պատճառով, 1-ը պատժի հետագա կրումից պայմանական վաղաժամկետ ազատվելու պատճառով:

5. 33 դատապարտյալներից 27-ը ստացել է բավարար գնահատական, 6-ը անբավարար՝ մեկ կամ երկու առարկաներից:

6. 2022 և 2023 թվականին ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարության Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի կողմից իրականացվել է Ծրագրի սովորողների գնահատում, որի արդյունքներից պարզ է դարձել, որ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողներ չկան:

7. ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2010 թվականի հոկտեմբերի 14-ի N 1507-Ն հրամանով հաստատված դրսեկության ձևով (էքստեռն) փոխադրական և ավարտական քննություններ կազմակերպելու կարգի համաձայն՝ էքստեռն ավարտական և պետական քննությունները բարեհաջող հաղթահարած Ծրագրի սովորողները ստանում են հիմնական կրթության վկայական կամ միջնակարգ կրթության ատեստատ:

8. 2024 թվականի ապրիլի 1-ի դրությամբ առկա է ուսուցչի 15 դրույք, որը բախշված է 44 ուսուցչի միջև (ըստ ժամային ծանրաբեռնվածության):

Կից ներկայացվում է նաև Ծրագրի ներդրման համար միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը:

Առդիր՝ 1 էլեկտրոնային նյութ:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ՏՆՕՐԵՆԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ՝

ԱՅՈՒԶԱՆՆԱ ՄԱԿՅԱՆ

Քրեակատարողական հիմնարկներում ազատագրկման ձևով պատիժ կրող (19 և ավելի տարեկան) դատապարտյալների համար նախատեսված հանրակրթական ծրագրի ներդրման նպատակով միջազգային փորձի ուսումնասիրություն

Եվրոպական բանտային կանոնների համաձայն՝ ազատությունից զրկման ցանկացած վայրում պետք է ապահովվեն ազատությունից զրկված բոլոր անձանց հասանելիությունը կրթական ծրագրերին՝ հնարավորինս ապահովելով դրանց բազմակողմանիությունը և հաշվի առնելով անձի անհատական պահանջմունքներն ու ցանկությունները: Առանձնահատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել ազատությունից զրկված անչափահասների կրթությանը¹⁴:

«Կրթության բնագավառում խտրականության դեմ» ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 1960 թվականի դեկտեմբերի 14-ի կոնվենցիայի (Կոնվենցիան Հայաստանի Հանրապետության համար ուժի մեջ է մտել 1993 թվականի դեկտեմբերի 5-ից:) 1-ին հոդվածում ամրագրված է. «1. Սույն Կոնվենցիայի նպատակի համար «խտրականություն» հասկացությունը ներառում է ցանկացած տարբերակում, բացառություն, սահմանափակում կամ նախապատվություն՝ ռասայի, մաշկի գույնի, սեռի, լեզվի, կրոնի, քաղաքական կամ այլ համոզմունքի, ազգային կամ սոցիալական պատկանելության, տնտեսական դրության կամ ծննդի հիմքով, ինչի նպատակը կամ հետևանքն է կրթության բնագավառում հավասար վերաբերմունքի վերացումը կամ խախտումը, մասնավորապես.

ա) որևէ անձի կամ անձանց խմբի՝ ցանկացած տեսակի կամ մակարդակով կրթություն ստանալու հնարավորությունից զրկելը,

բ) որևէ անձի կամ անձանց խմբի կրթությունը ցածր ստանդարտով սահմանափակելը

գ) որևէ անձի կամ անձանց խմբի համար կրթական առանձին համակարգեր կամ ուսումնական հաստատություններ ստեղծելը կամ պահպանելը, բացի այն դեպքերից, որոնք նախատեսված են Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի դրույթներով,

դ) որևէ անձի կամ անձանց խմբի մարդկային արժանապատվությանն անհարիր պայմաններ պարտադրելը:

2. Սույն Կոնվենցիայի նպատակների համար «կրթություն» հասկացությունը վերաբերում է կրթության բոլոր տեսակներին ու մակարդակներին և ներառում է կրթություն ստանալու հնարավորությունը, կրթության ստանդարտն ու որակը, ինչպես նաև կրթություն տալու պայմանները:»:

Ելնելով վերոգրյալից՝ կարելի է փաստել, որ «Կրթության մասին» օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասով ամրագրված անձի պարտադիր հանրակրթություն ստանալու մինչև 19-ը տարին լրացած լինելու տարիքային ցենզն առաջին հերթին հակասում է ՀՀ Սահմանադրությանն ու «Կրթության բնագավառում խտրականության դեմ» ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 1960 թվականի դեկտեմբերի 14-ի կոնվենցիային: Միննույն ժամանակ, պետությունը 2015 թվականից առ այսօր ազատագրկման ձևով պատիժ կրող և/կամ կալանավորված անչափահասների ՀՀ Սահմանադրությամբ, միջազգային պայմանագրերով և մի շարք այլ օրենքներով նախատեսված անձի կրթության իրավունքն ապահովելու իր պոզիտիվ պարտականությունը չի իրականացրել:

Ուստի, «Կրթության մասին» օրենքի 18-րդ հոդվածի 7-րդ մասով ամրագրված անձի պարտադիր հանրակրթություն ստանալու մինչև 19-ը տարին լրացած լինելու տարիքային ցենզ սահմանելը հակասում է ՀՀ Սահմանադրությանն ու «Կրթության բնագավառում խտրականության դեմ» ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի 1960 թվականի դեկտեմբերի 14-ի կոնվենցիային, իսկ ՀՀ Սահմանադրության 5-րդ հոդվածի 3-րդ մասում ամրագրված է, որ Հայաստանի Հանրապետության վավերացրած միջազգային պայմանագրերի և օրենքների նորմերի միջև հակասության դեպքում կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը:

Այս համատեքստում հարկ է նկատել, որ Սովետական Միությունում 20-րդ դարի սկզբին համընդհանուր անգրագիտության վերացման կապակցությամբ տեղի ունեցան հայտնի իրադարձություններ: Մասնավորապես՝ փորձելով օգնել ոչ գրագետ մեծահասակներին՝ 1919 թվականի դեկտեմբերի 26-ին բուլշևիկներն ընդունեցին «Անգրագիտությունը վերացնելու մասին» որոշում, որն ընդհանուր առմամբ հայտնի էր Լիկբեզ (ликвидации безграмотности բառի հապավում) անվամբ, որով սկսվեց հավակնոտ արշավ 1923-1927թթ.-ներին: Պատմական հենց այս իրադարձությունը (Լիկբեզը) հիմք հանդիսացավ ուղղիչ աշխատանքային հիմնարկներում (գաղութներում) կրթական գործունեության նոր փուլի: Արդյունքում 1920 թվականին

ստորագրվեց «Կալանքի ընդհանուր վայրերի մասին կանոնակարգը», որով պարտադիր կրթություն սահմանվեց բոլոր 50 տարեկանը չլրացած բանտարկյալների համար: Այս դրույթը պարունակում էր ոչ միայն դատապարտյալների կրթական գործընթացը կարգավորող նորմերի համակարգի նկարագրություն, այլև նկարագրում էր բանտարկյալների հետ կրթական աշխատանքը: Նշված ժամանակահատվածի վերջին տարիներին պատիժ կրող անձանց կրթության մակարդակի բարձրացումը հանդես էր գալիս ուղղիչ աշխատանքային հաստատության հաջողության մաս: Նախատեսվում էր կիսագրագետ և ոչ գրագետ (անգրագետ) անձանց համար եռամսյա 12-ժամյա շաբաթական ծանրաբեռնվածություն, իսկ գրագետ անձանց համար՝ վեցամսյա դասընթացներ՝ շաբաթական 12-24-ժամյա ծանրաբեռնվածությամբ: Այդ գործընթացում առանձին դերակատարում էր ստանում նաև հեռակա ուսուցումը, որի առնչությամբ որոշ հաստատություններում ներդրվում է հեռավար ուսուցման կազմակերպչի պաշտոն^[2]: Փոփոխությունների և զարգացումների այդ գործընթացի արդյունքում 10 տարի անց բանտերում կրթությունը դարձավ առավել առարկայական, և արդեն 1930-ական թթ.-ներին բանտային աշխատողները պետք է ուշադրություն դարձնեին պատիժ կրող անձանց հետ կրթական և մշակութային հետևյալ աշխատանքներին.

- Դպրոցի աշխատանքների քիչ տոկոսը բանտարկյալների շրջանում անգրագիտությունն արմատախիլ անելը և նրանց ինքնակրթության մղելն է:
- Գրագետ բանտարկյալների հետ դասերը պետք է անցկացվեն ամեն օր՝ առնվազն 1 ժամ, իսկ գրագիտության վատ հմտություններ ունեցողների հետ՝ առնվազն շաբաթը 2 անգամ:
- Բոլոր անգրագետ և կիսագրագետ մարդիկ պարտավոր են հաճախել դպրոց, եթե նրանց 50 տարեկանը դեռ չի լրացել:

Մոլդովայի Հանրապետության քրեակատարողական հիմնարկներում (այսուհետ՝ ՔԿՀ) իրականացվող կրթական գործընթացը կարելի է բնութագրել անհատականացված: Ինչպես նախորդի պարագայում, այստեղ ևս կրթության իրավունքն ամրագրված է Սահմանադրությամբ (հոդված 35): Հետաքրքիր տարբերություն է այն հանգամանքը, որ քրեակատարողական օրենսգրքով նախատեսվում է պատժի կրման անհատականացում և պլանավորում, որը

ենթադրում է պատիժ կրող անձի նկատմամբ անհատական մոտեցումների կիրառում: Վերջինիս շրջանակում որպես ուղղման միջոց են դիտարկվում դաստիարակչական աշխատանքները, մասնագիտական պատրաստումը և հանրակրթությունը (հոդված 167): ՔԿՀ-ներում կրթության նպատակ է դիտարկվում «... նրանց համամարդկային համընդհանուր արժեքներին ծանոթացնելը, օրենքին հնազանդեցումը, սոցիալական օգտակար հմտությունների զարգացումը, ինչպես նաև գիտակցության և մշակութային մակարդակի բարձրացումը» (հոդված 242): 2009 թվականին Մոլդովայի քրեակատարողական ծառայության կողմից հաստատվել է «Բանտարկյալի համար քրեական պատժի կատարման պլանավորման անհատական ծրագիր»-ը, որի հիման վրա 2018 թվականին մշակվել է մեծահասակ և անչափահաս դատապարտյալների համար վերասոցիալականացման անհատական պլանների մեթոդաբանություն: ՔԿՀ-ներում բուն կրթության կազմակերպման տեսանկյունից՝ ընդհանուր միջնակարգ կրթությունը կազմակերպվում է անչափահասների համար՝ համաձայն կրթության, արդարադատության և ֆինանսների նախարարության համատեղ որոշման: Գործող օրենսդրությունը նախատեսում է միջոցառումներ նաև մեծահասակ բանտարկյալների կողմից միջնակարգ կրթության՝ նրանց կողմից ցանկության պարագայում:

Ուկրաինայի ժողովրդական Հանրապետությունում կրթության իրավունքը ամրագրված է Սահմանադրությամբ (հոդված 35), իսկ Քրեակատարողական օրենսգրքով սահմանվում են կրթության որոշ ձևեր, որոնց կարող են հասանելիություն ունենալ բանտարկյալները պատժի կրման ընթացքում: Միևնույն ժամանակ, դեռևս հստակեցված չեն դրանց մեխանիզմներն ու իրականացման ընթացակարգերը: Կրթության կազմակերպման տեսանկյունից հանրակրթությունն իրականացվում է քրեակատարողական հիմնարկի տարածքում տեղակայված ուսումնական հաստատության կողմից:

Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ քրեակատարողական հիմնարկներում գտնվող դատապարտյալների և կալանավորված անձանց համար հանրակրթական ծրագրերի (բազային ֆորմալ կրթություն) իրականացումը դրական արդյունք է տալիս վերջիններիս վերասոցիալականացման գործում (ԱՄՆ, Ֆրանսիա, Չինաստան, Մեծ Բրիտանիա, Եգիպտոս և այլն): Մասնագետները հստակ նշում են,

որ վերոնշյալ անձանց հանրակրթության իրավունքի ապահովումը գործոնային ազդեցություն է ունենում պետության համար. մի կողմից հանրակրթության միջոցով ապահովվում է դատապարտյալների և կալանավորված անձանց նվազագույն գրագիտության մակարդակը, իսկ մյուս կողմից այդ բազային կրթությունը միջոց է, որ այդ անձը հնարավորություն ունենա աշխատաշուկայի պահանջներին համահունչ այլ կրթական մակարդակում կրթությունը շարունակելու (ֆորմալ և ոչ ֆորմալ): Սակայն մասնագիտական կարծիքի համաձայն՝ քրեակատարողական հիմնարկներում գտնվող դատապարտյալների և կալանավորված անձանց համար հանրակրթական ծրագրերի իրականացումն էապես արդյունավետ է լինում, երբ պետությունը, բացի Սահմանադրությամբ ամրագրված պարտադիր բազային կրթությունից, միջոցներ է ձեռնարկում այդ անձանց կրթական հետագա մակարդակներում կրթությունը (ֆորմալ և ոչ ֆորմալ) շարունակելու և նրանց զբաղվածության խնդիրները լուծելու առումով, ինչի արդյունքում վերոնշյալ անձինք, իրենց նվազագույն գրագիտության մակարդակն ապահովելուց բացի, հնարավորություն են ունենում աշխատաշուկային համահունչ մասնագիտացում ձեռք բերել և որպես անհատ ինքնադրսևորվել, որը պետության համար տնտեսական (ՀՆԱ) առումով նաև դրական ցուցանիշ է ապահովում (դատապարտյալներն ու կալանավորված անձինք ռեսուրս սպառողից այն արտադրող են դառնում)[\[3\]](#):

1952 թվականին Դանիայում ընդունվել է բանտային կրթության կանոնակարգը, որով կրթությունը պետք է կազմակերպվեր խմբային կերպով, հնարավորության դեպքում աշխատանքային զբաղվածության ժամերից հետո: Այն ամրագրում էր նաև կրթության պարտադիր պահանջը մինչև 30 տարեկան բոլոր պատիժ կրող անձանց համար. նրանք պետք է մասնակցեն դանիերենի, հիմնական գրագիտության, ինչպես նաև մաթեմատիկայի, քաղաքացիական դաստիարակության դասընթացներին: Ըստ անհրաժեշտության այս ցանկում կարող էին ներառվել նաև այլ առարկայական ուղղություններ: 1968թ.-ին դանիական արդարադատության նախարարությունը ձևավորեց կրթական հանձնաժողով՝ գնահատելու համար պատիժ կրող անձանց կրթական գործունեության բովանդակության և կազմակերպման արդյունավետությունը, ներառյալ մասնագիտական ուսուցման և այլ հիմնախնդիրները: Հանձնաժողովի զեկույցը հրապարակվեց 1973թ.-ին՝

եզրահանգմամբ, որ պատիժ կրող անձանց կրթությունը չի համապատասխանում երկրում հաստատված և գործող կրթական պահանջներին: Վերհանված հիմնախնդիրները լուծելու համար կառավարության կողմից նույն հանձնաժողովին առաջարկ արվեց մշակելու ՔԿՀ-ներում և դրանից դուրս կրթության բարեփոխումների պլան: Վերջինս ստացավ «Skadhauge» պլան անվանումն ի պատիվ կրթության հարցերով քրեակատարողական ծառայության խորհրդականի: Այս պլանի գլխավոր առանձնահատկությունն այն էր, որ բաց տիպի հիմնարկի բանտարկյալները ցերեկային ժամերին ազատվում էին կրթական գործունեության նպատակով, իսկ փակ տիպի ռեժիմով հիմնարկներում ստեղծվում էին համապատասխան պայմաններ, որոնք պետք է համահունչ լինեին երկրում գործող ընդհանուր կրթության համակարգի որակական պահանջներին: «Skadhauge» պլանը հետագայում լայն տարածում գտավ նաև ողջ Եվրոպայում:

Նշված փոփոխությունները հանգեցրել են նրան, որ Դանիայում ՔԿՀ-ում կազմակերպվող կրթության և պետական կրթական համակարգի միջև ձևավորվել է կայուն համագործակցության ավանդույթ: Տարիներ շարունակ պատիժ կրող անձիք հանձնում են նույն քննությունները և գնահատվում նույն գնահատման սանդղակով, ինչ բանտից դուրս կրթական ծրագրերում ընդգրկված մյուս մեծահասակները: Այս մոտեցումը հատկապես ամպրապնդվել է Մեծահասակների կրթության մասին օրենքի (2000թ.) ընդունմամբ, որով ՔԿՀ-ներում գտնվող դպրոցների մեծ մասին շնորհվել է «տեղական մեծահասակների կրթության կենտրոնների» կարգավիճակ, որը հնարավորություն է տալիս պատժից ազատվելուց հետո շարունակել կրթության համայնքային մեծահասակների կրթության կենտրոններում:

1998 թվականին Նորվեգիայի կրթության մասին օրենքում փոփոխություններով սահմանվում էր, որ չափահասները, ովքեր չեն ավարտել կամ ունեն թերի միջնակարգ կրթությունը, իրավունք ունեն շարունակելու իրենց ուսումնառությունը սեփական դիմումի համաձայն, իսկ չափահասության տարիքային շեմ դիտարկվում էր 25 տարեկանը, որի արդյունքում պատիժ կրող անձանց մեծամասնությունը (21-40 տարեկան) ստացավ միջնակարգ կրթության ամբողջական իրավունք: Այս փոփոխություններով սահմանվում էր նաև «աշխատավայրում ընդհանուր մասնագիտական կրթություն» ստանալու իրավասությունը, որի արդյունքում: ՔԿՀ-

ներում գործող արհեստանոցները ձեռք բերեցին «կրթական աշխատավայրի» կարգավիճակ. դրանցում ընդգրկումը հավասարազոր էր մասնագիտական կրթության ստանալու կարգավիճակին: Այդ աշխատավայրերում մեծ քանակությամբ անձանց ներգրավումը խրախուսելու համար ՔԿՀ վարչակազմն ընդգրկված յուրաքանչյուր պատիժ կրող անձի համար պետության կողմից ստանում էր հստակ չափով սահմանված լրացուցիչ գումար: Միջնակարգ դպրոցների և նման կարգավիճակ ունեցող արհեստանոցների արդյունավետ համագործակցության արդյունքում ՔԿՀ-ներում ստեղծվում էին բոլոր հնարավորություններն ուսուցման արդյունավետ և շարունակական կազմակերպման համար:

Նորվեգիայում կրթության միջոցով պատիժ կրող անձի վերաուցիալականացումը պաշտոնապես հռչակվել է որպես քրեակատարողական ծառայության երկարաժամկետ գերակայություն: Զարգացման այս փուլում, սակայն, քրեակատարողական համակարգի և դրանից դուրս գտնվող մարմինների մոտ դեռևս հստակ և միասնական պատկերացում չկար ՔԿՀ-ներում կրթության նպատակի, տեսական հիմքերի և իրականացման հնարավոր մոդելների կամ մեխանիզմների վերաբերյալ: Այդ նպատակով ՔԿՀ-ի և կրթության մարմինների միջև սերտ նախաձեռնվեցին համագործակցային առարկայական քայլեր: Որպես օրինակ՝ կարևոր սկզբունք համարվեց իրականացվող կրթական ծրագրերը համապատասխանեցնել պատիժ կրող անձանց կարիքներին, ինչպես նաև համագործակցել համայնքի կրթական մարմինների հետ անհրաժեշտ հմտությունները փոխանցելու համար: Նշված փոփոխությունների արդյունքների և ՔԿՀ-ում կրթության արդյունավետության մասին առաջին անգամ 2005 թվականին Նորվեգական կառավարությունն Ազգային ժողովում հանդես եկավ ՔԿՀ-ում կրթության վերաբերյալ հաշվետվությամբ, որում ներկայացվեց ՔԿՀ-ներում իրականացվող կրթության գործընթացի բարելավման և զարգացման ճանապարհային քարտեզ, որը կարող էր դրական ազդեցություն ունենալ նաև մյուս ոլորտների վրա: Այս հաշվետվությունից արդյունքները նպաստեցին նրան, որ որոշ ժամանակ անց Նորվեգիայում գործող 52 բանտերից 46-ում սկսեցին գործել դպրոցներ, իսկ արդեն 2008 թվականից նորվեգական բոլոր բանտերում նախաձեռնվեց կրթության կազմակերպման գործընթաց: ՔԿՀ-ներում ֆորմալ

կրթության համակարգում ներառվեցին տարրական և միջնակարգ դպրոցները, որակավորման բարձրացման դասընթացները, մասնագիտական ուսուցումն ու բարձրագույն կրթությունը:

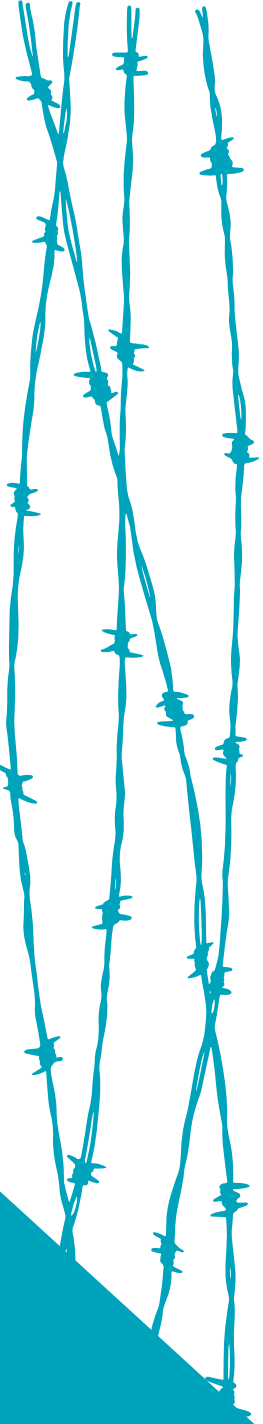
1980-ական թթ.-ներին Շվեդիայում համընդհանուր ապակենտրոնացման քաղաքականության արդյունքում ազգային գործակալություններից ՔԿՀ-ներում կրթության ֆինանսավորման պատասխանատվությունը տեղափոխվեց տեղական ինքնակառավարման մարմինների վրա: Կարճ ժամանակ անց՝ 1990թ.-ին կրթության և արդարադատության նախարարությունների համատեղ որոշման համաձայն՝ բանտերում կրթության ֆինանսական և գործնական պատասխանատվությունը ստանձնեց արդարադատության նախարարությունը՝ ի դեմս իր ենթակայությամբ գործող քրեակատարողական ծառայության: «Մեծահասակների կրթության մասին» օրենքում իրականացվեցին փոփոխություններ, որոնցով համայնքային մարմինները դադարում էին պատասխանատվություն ստանձնել իրենց համայնքում գտնվող բանտի կրթական գործունեության համար: Արդյունքում քրեակատարողական ծառայությունը պատասխանատվություն և պարտավորություն էր ստանձնում ապահովել բանտերում պատիժ կրող անձանց՝ օրենքով նախատեսված կրթության իրավունքի իրացման նպաստավոր պայմաններ՝ վերադառնալով մինչ այդ գործող համակարգի տրամաբանությանը:

[1] Տե՛ս <https://rm.coe.int/european-prison-rules-978-92-871-5982-3/16806ab9ae> կայքէջում, կանոններ 28.1 և 28.3:

[2] Жирнов В. Общеобразовательное обучение осужденных в местах лишения свободы //Преступление и наказание. - 2006. - № 6, էջ 23:

[3]

https://unesdoc.unesco.org/in/documentViewer.xhtml?v=2.1.196&id=p::usmarcdef_0000111660&file=/in/rest/annotationSVC/DownloadWatermarkedAttachment/attach_import_354bdf6a-72e0-4690-96a1-9f867f1822e0%3F_%3D111660engo.pdf&locale=ru&multi=true&ark=/ark:/48223/pf0000111660/PDF/111660engo.pdf#%5B%7B%22num%22%3A403%2C%22gen%22%3A0%7D%2C%7B%22name%22%3A%22XYZ%22%7D%2Cnull%2Cnull%2C0%5D

When citing the report or any excerpts from it, a reference to New Generation Humanitarian NGO is mandatory.

All rights reserved ©NGNGO 2024

© New Generation Humanitarian Non-Governmental Organization

REPORT

**IMPLEMENTATION OF GENERAL EDUCATION PROGRAM
AMONG CONVICTS AGED 19 AND OLDER KEPT IN
CRIMINAL EXECUTIVE INSTITUTIONS UNDER MINISTRY
OF JUSTICE OF THE REPUBLIC OF ARMENIA**

New Generation Humanitarian ngo (NGNGO) is a non-governmental organization established in 1998. NGNGO activity is based on humanitarian principles to contribute to the regulation of the issues and problems of the society, and in particular the issues that vulnerable groups face in the society.

contact@ngngo.net
www.ngngo.net

+374 60478989
+374 55478980

© 2024. Published by New Generation Humanitarian NGO
© 2024. Designed by New Generation Humanitarian NGO